

SZAKDOLGOZAT

BERTÓK LILI IZABELL

Óvodapedagógus

Kaposvár

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Óvodapedagógus

**LAIKUS ELKÉPZELÉSEK/VÉLEKEDÉSEK A GYERMEKNEVELÉSRŐL –
GYERMEKNEVELÉSI SZOKÁSOK VIZSGÁLATA**

Belső konzulens: Dr. Podráczky Judit

Egyetemi docens

Készítette: Bertók Lili Izabell

AJ498J

nappali tagozat

Gyermeknevelési Tanszék

Kaposvár

2023

Tartalom

1. Bevezetés	1
2. Elméleti megalapozás, a témával kapcsolatos szakirodalom feldolgozása	3
2.1. Kultúrák közötti összehasonlítás: különböző országok gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogása	3
2.2. Annak vizsgálata, hogy a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása/gondolatai hogyan változtak az idők során	6
2.3. Annak vizsgálata, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások/gondolatok hogyan változnak a társadalmi-gazdasági státusz szerint	8
2.4. A gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások/gondolatok összehasonlító vizsgálata városi és vidéki területeken	10
2.5. A gyermekneveléssel kapcsolatos laikus vélekedések/gondolatok vizsgálata a szülői stílusokkal kapcsolatban	12
2.6. A közösségi média szerepe a laikus gondolatok terjedésében	13
2.7. Ranshcburg Jenő munkássága és nevelési módszere	14
3. Vizsgálati anyag és módszerek	17
3.1. A minta jellemzői:	18
3.2. Különböző gyermeknevelési szemléletek, megoldások	22
3.3. A gyermekkel közösen eltöltött idő	24
3.4. A szülők által felállított gyermeknevelési szabályok és ezek fontossága	25
3.5. A szülők véleménye a gyermekekre kiszabható büntetések használatáról	27
3.6. A korai lefekvés fontossága	28
3.7. A gyermekek jutalmazásának módjai	29
3.8. A gyermeknevelést megnehezítő körülmények	30
3.9. A szülő-gyermek konfliktus okai, megoldásának módjai	31
4. Gyermeknevelési hibák	32
4. Összegzés:	34
5. Szakirodalmi áttekintés:	36
Melléklet:	38
Nyilatkozat	38
Vizsgálat során alkalmazott kérdőív	40

1. Bevezetés

Szakdolgozatom témájának a „Laikus elképzelések/ vélekedések a gyermeknevelésről – gyermeknevelési szokások vizsgálata”-t választottam. Már általános iskolás koromtól tudtam, hogy később felnőttként a gyerekekkel szeretnék foglalkozni. Ez alapján jelentkeztem később a Magyar Agrár és Élettudomány Egyetem jogelődje óvodapedagógus szakára. Az utolsó, azaz a harmadik évem elején állásajánlatot kaptam a Gyékényesi „Csemeték- Kertje „óvodában, amit örömmel el is fogadtam. Jelenleg a munkám során rengeteg különböző családból érkező gyermekkel találkozom, ahol a gyermekek fejlettségi szintje rendkívül eltérő. Itt gondolok a szobatisztaságra, a táplálkozási problémákra, a problémamegoldó képességre, a játék folyamatokra, anyanyelvi beszédfejlettségre. A gyermekek jellemzően értelmi és szociális fejlettségükben mutatnak lemaradást. Mindegyik család más és más élethelyzetben van, így nem alkalmazhatjuk minden esetben ugyanazokat a megoldásokat. Minden család más nevelési stílust tart etalonnak, és aszerint nevelik gyermekeiket. Az életkornak megfelelő fejlődést több dolog is befolyásolja. Például a család. Hisz az, mint a társadalom legkisebb egysége számos funkciót tölt be. A fejlődés menetében szerepet játszik a veleszületett adottságokon túl a tágabb és szűkebb környezet hatása. A környezeti tényezők között nem elég sokadszorra is hangsúlyozni a család nélkülözhetetlen szerepét, hiszen a család egészséges vagy kóros hatásai a fejlődést és a gyermek egészségi állapotát életre szólóan meghatározzák. Az bizonyos, hogy a gyermeknevelési módszerek hosszú távon hatással vannak a gyermek személyiségének fejlődésére, alakulására. Ranschburg Jenő négy nevelési stílust különböztet meg. Céltudatos és eredményes családi nevelésre csak akkor van lehetőség, ha szülők felelősséggel, önbizalommal végzik nevelési teendőiket. Kérdés hogy a szülők melyiket preferálják ezek közül? Amennyiben a családi nevelést helyeznék előtérbe, ez azt jelentené, hogy felismerik felelősségüket, egyben a családi nevelés fontosságát is. Nem is gondolnánk, mekkora szerepe van a családi nevelésnek a gyerek életében. Sok dolog évekként később forrja ki magát és mutatja meg következményeit a gyerek fejlődésében. Dolgozatomban azt szeretném vizsgálni, hogy mik azok a tényezők, melyek meghatározzák egy gyermek fejlettségi szintjét, viselkedését, illetve a kutatásom célja a megengedő és a következetes családban nevelkedő gyermekek viselkedését és fejlettségi szintjét összehasonlítani. A munkámat saját tapasztalok is segítik, és érdeklődésemet egyre csak fokozzák a téma iránt.

Egy saját tapasztalat, miszerint a munkám első heteiben még csak barátkoztam én is a gyerekekkel, egy aranyos 4 éves kislánynak próbáltam több játékot kezdeményezni, de igazán egyik se keltette fel eléggé az érdeklődését. Végül megtalált egy kis autót, de aztán azt is hamar megunta. Többször vettem észre, hogy tétlenkedik, nem nagyon tud egyik játékfolyamatba se bekapcsolódni a csoportban. A többiekhez sem próbált csatlakozni a játékokban. Reggeli, ebéd és uzsonna időben is nehezen boldogult egyedül, az evőeszköz mellé még a kezét is használta az étel megérintésében. Rákérdeztem a munkatársamnál, aki már régebb óta ismeri a szülőket, és ők is bevallották, hogy náluk nincsenek otthon szabályok, nem erőltetnek rá semmit a gyerekekre. Az anyuka tanár, az apuka orvos és minden ház körüli teendőre saját személyzetük van. Ami számomra teljesen hihetetlen volt, hogy egy reggel az apuka jelmezben és papucsban hozta el ősszel a kislányt az oviba, mondván, hogy nem tudott nemet mondani a kislánynak, mert nem akarta, hogy sírjon.

Fontos szerintem, hogy nem az a probléma, amikor egy gyermek a szülők tudtára adja akaratát, vagy épp nemtetszését. Köztudott tény, hogy a 2 éves kor körüli időszak meghatározó a gyermek akarati fejlődésében (Cole, 2006). Innentől igyekeznek vágyaikat érvényesíteni. Ez teljesen természetes folyamat. Itt a gond legtöbbször a szülők reakciójával és válaszával van.

A szülők szerepe a gyermeknevelésben az, hogy szeretetet, támogatást és útmutatást nyújtsanak gyermekeiknek. Az is a feladatuk, hogy megtanítsák gyermekeiknek az általuk fontosnak tartott értékeket és erkölcsiséget. Fontos, hogy a szülők részt vegyenek gyermekeik életében, és biztosítsák számukra a szükséges eszközöket ahhoz, hogy sikeres felnőtté váljanak.

A szülőknek nagy felelősségük, hogy gyermekeiket jó környezetben neveljék, hogy a gyermekek megfelelően tanulhassanak és fejlődhessenek. Számos tanulmányt végeztek a különböző nevelési gyakorlatok gyermekekre gyakorolt hatásairól. E tanulmányok némelyike azt sugallja, hogy bizonyos gyakorlatok negatív hatással lehetnek a gyermekekre, míg mások szerint a hatások nem olyan egyértelműek.

A gyermekneveléssel kapcsolatos egyik fő kérdés az, hogy hogyan befolyásolhatja a gyermek szociális készségeinek fejlődését. Lamb és Lewis (1997) tanulmánya szerint azok a gyermekek, akik olyan otthonokban nőttek fel, ahol a gondozóik részéről kevés volt a melegség vagy a reagálás, felnőttként nagyobb valószínűséggel küzdöttek problémákkal a szociális készségek tekintetében. Kagan és Snidman (1991) egy másik tanulmánya arra a

következtetésre jutott, hogy azok a csecsemők, akik olyan otthonokban nőttek fel, ahol kevés volt az ösztönzés, felnőttként nagyobb valószínűséggel félénkek és visszahúzódóak voltak.

Ezekből a tanulmányokból világosan kiderül, hogy a gyermeknevelés módja jelentős hatással lehet a felnőttkori szociális készségekre. Fontos azonban megjegyezni, hogy nem minden tanulmány azonosított ilyen egyértelmű hatást. Sameroff és munkatársai (1998) tanulmánya például azt összegezte, hogy a korai gondozási tapasztalatoknak a szociális készségekre gyakorolt hatása felnőttkorban nem volt ilyen egyértelmű. Ez arra utal, hogy más tényezők, például genetikai tényezők is szerepet játszhatnak a szociális készségek fejlődésében.

Összességében egyértelmű, hogy a gyermeknevelési szokások hatással lehetnek a gyermekek fejlődésére, mind gyermekkorban, mind felnőttkorban. E hatások pontos természete azonban még mindig nem világos, és további kutatásokra van szükség annak teljes megértéséhez, hogy a különböző gyermeknevelési gyakorlatok hogyan befolyásolják a gyermekek fejlődését. Munkám során igyekszem minél szélesebb spektrummal bemutatni ezeket a hatásokat, különbözőségeket és egyezőségeket, mely által nagyobb betekintést nyerhetünk a gyermeknevelés eszközeinek hatására.

2. Elméleti megalapozás, a témával kapcsolatos szakirodalom feldolgozása

2.1. Kultúrák közötti összehasonlítás: különböző országok gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogása

Témám jellegéből adódóan rendkívül nagy mennyiségű adat és szakirodalmi kutatás áll rendelkezésre, ennek következtében rangsoroltam azokat a szempontokat, amelyek a legélesebb különbözőségeket, kontrasztokat adhatják a gyermeknevelési szokások szempontjait tekintve. Az egyik ilyen a kultúrák összehasonlítása – természetesen nagy vonalakban, hiszen önmagában ez a téma lefedhet egy külön tudományos munkát. Mégis szeretnék időt és energiát szánni ennek áttekintésére, hiszen ebből a szemszögből vizsgálva bizonyos kultúrák szokásrendszereinek hosszú távú, felnőttkorra kiható aspektusait is feltárhatom.

Elsőként Európa országainak nevelési mintáit, főbb irányvonalait szeretném bemutatni. Európa sokféle ország és kultúra otthona, amelyek mindegyike sajátos hiedelmekkel és gyakorlatokkal rendelkezik a gyermeknevelés terén. Általánosságban elmondható, hogy a legtöbb európai országban a gyermeknevelés érzelmi aspektusait helyezik előtérbe, például a szülő és a gyermek közötti erős kapcsolat kiépítését a kölcsönös tisztelet és gondoskodás

révén. Németországban például a gyerekeket már egészen kicsi koruktól kezdve arra tanítják, hogy legyenek függetlenek, de ugyanakkor tiszteljenek másokat. A skandináv országokban, például Svédországban és Norvégiában a szülők inkább arra összpontosítanak, hogy olyan környezetet teremtsenek, amely elősegíti a szülő és a gyermek közötti nyílt kommunikációt, ami lehetővé teszi a gyermekek számára saját ítélőképességük kialakítását. (Merrick 2018).

Ezzel szemben a dél-európai országok, például Spanyolország és Olaszország gyakran hagyományosabb megközelítést alkalmaznak a gyermeknevelés terén, ahol a hangsúlyt a szülők tekintélyére helyezik, és a gyermekektől elvárják, hogy tiszteljék az idősebbeket. Továbbá, a katolikus befolyás miatt ezekben az országokban nagyobb hangsúlyt fektetnek a vallási tanokra, mint például a misére járás vagy a katolikus hitet tükröző erkölcsre nevelés.

Mindent egybevetve, bár vannak bizonyos közös vonások az európai országok között, ami a gyermeknevelési gyakorlatot illeti, a különböző kultúrák között nagy a sokféleség, ami részben a történelmi örökségnek vagy a vallási hatásoknak köszönhető, amelyek hozzájárulnak a szülői nevelés egyedi szemléletéhez Európa-szerte (Merrick 2018).

Ezzel szemben az Egyesült Államokban egészen más szemszögből közelítik meg ezt a témát a szülők, hiszen az Egyesült Államokban a gyermeknevelés terén a szülők inkább a gyakorlatias megközelítésre törekszenek. Az amerikai szülők nagymértékben részt vesznek és támogatják gyermekeik tevékenységeit, például az iskolai munkát, a tanórán kívüli programokat, a sportot és a hobbit. Arra törekszenek, hogy gyermekeiknek a lehető legjobb lehetőségeket biztosítsák, és gyakran mindent megtesznek az olyan alapvető szükségletek biztosítása terén, mint a lakhatás, az egészségügyi ellátás és az oktatás. Az Egyesült Államokban a szülők nagy hangsúlyt fektetnek a fegyelemre, az idősebbek tiszteletére és a kemény munkára is - ezekre az értékekre már kora gyermekkorban ránevelik őket. A függetlenség fontosságát is hangsúlyozzák az amerikai szülői magatartásban; a gyermekeket megtanítják arra, hogy kezdeményezzenek, és megtanulják, hogyan kell idősebb korukban önmagukért kiállniuk. Ez arra ösztönzi őket, hogy kockázatot vállaljanak, és olyan problémamegoldókká váljanak, akik képesek önállóan dönteni. A függetlenségre helyezett hangsúly ellenére az amerikai szülők még felnőttkorukban is mélyen részt vesznek gyermekeik életében - időről időre tanácsot adnak, vagy szükség esetén érzelmi támogatást nyújtanak. Összességében az amerikai megközelítés meglehetősen különbözik más, hagyományosabb szülői stílussal rendelkező országoktól; azonban a családok között még mindig nagy eltérések vannak a társadalmi-gazdasági helyzettől vagy az egyes etnikai közösségeken belüli kulturális normáktól függően (Merrick 2018).

Ami az ázsiai gyermeknevelést illeti, a laikusok felfogása és gondolatai országonként eltérőek. Kínában nagy hangsúlyt fektetnek az engedelmesség és a gyermeki jámborság konfuciánus elveire. A jelenlegi tendencia az, hogy a következő generáció jobb jövőjének megteremtése érdekében nagy hangsúlyt fektetnek a tanulmányi eredményekre. A fegyelmet nagyra értékelik, a szülők gyakran alkalmaznak testi fenyítést, hogy gyermekeik engedelmességét biztosítsák.

Indiában a gyermeknevelés hagyományosan a hindu hiedelmek köré épül, és nagy hangsúlyt fektetnek az idősebbek tiszteletére és az engedelmességre. Az idősebbek iránti tiszteletet az egyik legfontosabb értéknek tekintik, amelyet a gyermekeknek már fiatal korban el kell sajátítaniuk. Az indiai szülők az oktatás fontosságát is hangsúlyozzák, és sok gyermeket arra ösztönöznék, hogy olyan hagyományos területekre menjen, mint az orvostudomány vagy a mérnöki pálya (Merrick 2018).

Japánban a gyermeknevelés gyakorlata az "Amae" eszméje körül forog, ami lefordítva "függőséget" jelent: a szülők gyakran úgy tekintenek a szülőkre, mint akik felelősek azért, hogy feltétel nélküli szeretetet és támogatást nyújtsanak, hogy a gyermekeik biztonságban érezhessék magukat, amikor felnőnek. Hasonlóképpen, a feltétel nélküli szereteten alapuló szülői gyakorlatot gyakorolják egész Dél-Koreában, ahol nagy hangsúlyt fektetnek az idősebbek tiszteletére, valamint a tanulmányi kiválóságra és a társadalomban való sikerre.

Összességében a gyermeknevelési gyakorlatok Ázsiában országonként jelentősen eltérnek, azonban sok országban még mindig nagy hangsúlyt fektetnek az idősebbek iránti tiszteletre és a tanulmányi eredményességre, amely két alapvető érték, amely ma Ázsia nagy részén jelen van (Gopnik et. al. 1999).

Afrikában sokféle kultúra, hit és a gyermekneveléssel kapcsolatos értékrend létezik. A legtöbb afrikai országban a gyermeknevelési módszerek a család sajátos kulturális hiedelmeitől és értékeitől függenek. Általában az afrikai családok úgy vélik, hogy a gyermekeket az idősebbek iránti mély tisztelettel, kemény munkával, engedelmességgel és felelősségtudattal kell nevelni már fiatal koruktól kezdve. Az idősebbek iránti tiszteletet erénynek tekintik, és gyakran a jó jellemfejlődés sarokkövének tekintik. A gyermekeket már fiatal koruktól kezdve arra ösztönzik, hogy segítsenek a háztartási feladatokban, hogy megtanulják a felelősségvállalást és a kemény munkamorált. A fegyelmezés általában beépül abba, ahogyan az afrikai családok nevelik gyermekeiket, és a hangsúly a szóbeli oktatáson van, nem pedig a

testi fenyítésen. A szülők azt is elvárják, hogy gyermekeik jó ítélőképességet fejlesszenek ki a szóbeli hagyományok részeként generációkon át öröklődő történetek hallgatása révén. Ezek a történetek általában olyan erkölcsi leckéket mutatnak be, mint például a mások tulajdonának tisztelete, a saját cselekedeteinkre való odafigyelés, a kemény munka stb., amelyek segítenek a gyermekek jó jellemének kialakításában. Az oktatás értékét sok afrikai országban nagyra értékelik, és a szülők arra ösztönzik gyermekeiket, hogy kiemelkedő teljesítményt nyújtsanak az iskolában, hogy fényes jövő álljon előttük. Mindent egybevetve, az Afrika hatalmas kontinensen belüli kultúrák közötti különbségek ellenére; a gyermeknevelési gyakorlatok tekintetében sok hasonlóság van, amelyek ellentétben állnak a nyugati országokban találhatóakkal; olyan értékek hangsúlyozása, mint az idősebbek tisztelete és az erős munkaetika kialakítása az otthoni felelősségvállalás révén (Gopnik et. al. 1999).

2.2. Annak vizsgálata, hogy a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása/gondolatai hogyan változtak az idők során

Ahogy a világ változott és fejlődött, úgy változott a laikusok gondolkodása és felfogása is a gyermekneveléssel kapcsolatban. Idővel a hagyományos, a szigorú fegyelemre és engedelmségre összpontosító gyermeknevelési módszerekről áttértek a modernebb megközelítésekre, amelyek inkább a gyermekek önállóságának, önkifejezésének és önbizalmának biztosításával foglalkoznak. A múltban például nagyobb hangsúlyt fektettek arra, hogy a gyerekeket megtanítsák arra, hogyan engedelmeskedjenek szüleiknek kérdés és habozás nélkül. Manapság azonban a szülői magatartást gyakran úgy tekintik, mint lehetőséget arra, hogy a gyermekek a szüleikkel vagy más tekintélyszemélyekkel folytatott párbeszéd révén olyan fontos interperszonális készségeket sajátítsanak el, mint a problémamegoldás és a kommunikáció. Ráadásul a korábbi években nem volt ritka, hogy a gyerekeknek szigorú lefekvéses idő és takarodó volt, amíg felcseperedtek. Manapság azonban a szülők hajlamosak rugalmasabban kezelni a lefekvéses és kijárási időre vonatkozó szabályokat, amennyiben azok a gyermek életkorának megfelelően ésszerű határokon belül maradnak. Továbbá, míg a fizikai büntetést egykoron sok laikus elfogadta a fegyelmezés megfelelő formájaként, ma már nem tartják általánosan társadalmilag elfogadhatónak. Ezek a példák együttesen azt mutatják, hogy a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása az idők során hogyan változott a hagyományos, engedelmségre összpontosító fegyelmezési módszerektől a gyermekek önállóságának, méltóságának és tiszteletének biztosítása felé, hogy elősegítsék a független fiatal felnőtté válásukat (Merrick 2018).

A modern korban a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása és gondolatai jelentősen megváltoztak. A technológia fejlődése, az információk elérhetősége és a gyermekek fejlődésének megértése azt eredményezte, hogy a szülők magasabb elvárásokat támasztanak, mint a múltban. Manapság a szülők több időt és energiát fektetnek abba, hogy megértsék gyermekeik egyéni szükségleteit, és igyekeznek olyan környezetet biztosítani számukra, amely elősegíti növekedésüket és fejlődésüket. A szülők a gyermekeikkel való erős kapcsolatok kialakítását helyezik előtérbe ahelyett, hogy kizárólag a fegyelemre vagy az engedelmségre összpontosítanak. Megpróbálnak biztonságos teret teremteni a nyílt kommunikációnak maguk és gyermekeik között, lehetővé téve az érzelmek egészséges kifejezését az érzelmek elfojtása helyett. Emellett sok szülő ma már felismeri annak fontosságát, hogy bőséges lehetőséget biztosítson a kreatív játékra, valamint az ösztönző tanulási tapasztalatokra. A szülők gyakran keresnek forrásokat arra vonatkozóan, hogy hogyan tudnak a legjobban együttműködni kisgyermekükkel olyan élvezetes tevékenységek révén, amelyek felfedezésre és problémamegoldásra ösztönzik őket. Továbbá a családok egyre tudatosabban gondolkodnak azokról az értékekről, amelyeket már fiatal koruktól kezdve szeretnének beléjük nevelni, mint például a mások iránti tisztelet, az empátia, a kemény munkamorál stb., ami sokak szerint hiányzik az utóbbi generációkból. Összességében nagyobb hangsúlyt fektetnek a támogató környezet megteremtésére a korábbi korszakokban elterjedt tekintélyelvű környezet helyett (Merrick 2018).

A középkortól napjainkig a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása drámaian megváltozott, mivel egyre több pontosabb információ jelent meg a szülői nevelésről. A középkorban elterjedt volt az a hiedelem, hogy a gyerekeket keményen kell fegyelmezni, hogy megtanítsák őket a jóra és a rosszra. Ez magában foglalta a fizikai büntetést és a testi fenyegetés más formáit, valamint a gyermekek mozgás- és kifejezési szabadságának szigorú korlátozását. Bár ez a megközelítés akkoriban elterjedt volt, azóta a modern kutatások megcáfolták, amelyek szerint a fizikai büntetés nem hatékony a gyermekek megfelelő viselkedésének megtanításában, sőt káros hatással lehet a mentális egészségükre és fejlődésükre (Dinn and Sugar 2017).

Ezenkívül, a középkorban számos tévhit alakult ki azzal kapcsolatban, hogy mi számít egészséges gyermeknevelési gyakorlatnak. Például általánosan elterjedt nézet volt, hogy az anya szeretete a gyermeke iránt csak akkor érvényesül, ha csak azt biztosítja, amit a gyermek számára a legjobbnak tart az élelem, a ruházat és egyéb szükségletek tekintetében. Ezzel szemben a modern kutatások kimutatták, hogy a gyermekeknek a saját döntéseik

meghozatalának szabadsága elengedhetetlen az egészséges fejlődéshez és a szülőkkel való kapcsolatépítéshez (Dinn and Sugar 2017).

Végül pedig az olyan fejlődési mérföldkövek kezelésével kapcsolatos téves információk, mint a bilire szoktatás vagy az éjszakai alvás, az idők során nagymértékben megváltoztak. A korábbi évszázadokban a szülők olyan drasztikus intézkedésekhez folyamodhattak, mint például a gyermekek ketrecbe zárása vagy kikötözése, hogy "meggyógyítsanak" bizonyos, általuk nemkívánatosnak tartott viselkedési formákat; ma már azonban tudjuk, hogy a pozitív megerősítés és a gyengéd útmutatás sokkal hatékonyabban segíti a gyermekeket abban, hogy elérjék teljes potenciáljukat, mint a félelemre épülő taktikák (Dinn and Sugar 2017).

Összességében a laikusok gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása hosszú utat járt be az idők során; ma a szülők jobban tájékozottak, mint valaha arról, hogyan gondoskodjanak a legjobban kicsinyeikről - nagyrészt az orvostudomány és a gyermekpszichológiai kutatások fejlődésének köszönhetően, amelyek megcáfolták a szülői neveléssel kapcsolatos régi mítoszokat, amelyek a történelem során a laikusok körében egykor széles körben elterjedtek voltak.

2.3. Annak vizsgálata, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások/gondolatok hogyan változnak a társadalmi-gazdasági státusz szerint

A gyermeknevelés a családalapítás szerves részét képezi, és az, ahogyan az emberek ezt érzékelik és gondolkodnak róla, gyakran a társadalmi-gazdasági helyzetük szerint változik. A magasabb társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezők úgy tekinthetnek a koragyermekkori nevelésre, mint arra, hogy gyermekeiknek a lehető legjobb életkezdést biztosítsák, és az elérhető legmagasabb színvonalú oktatásból származó előnyökre összpontosítanak. A magas jövedelmű szülők például nagyobb valószínűséggel vesznek igénybe magántanulást gyermekeik számára, vagy küldik őket előkelő iskolákba. Az alacsonyabb jövedelmű családok viszont esetleg nem rendelkeznek olyan anyagi forrásokkal, amelyekkel ilyen szintű oktatási támogatást vagy elit intézményekhez való hozzáférést tudnának biztosítani, de ettől még befektethetnek olyan tevékenységekbe, például zeneórákba vagy sporttáborokba, amelyek a gyermekük fejlődését elősegítik. Valószínűleg nagyobb valószínűséggel hangsúlyozzák a kemény munka és az ellenálló képesség fontosságát is, hogy az életben való boldogulás érdekében anyagi forrásokra való támaszkodás nélkül is sikeresek legyenek. Ezenkívül, az alacsonyabb jövedelmű családok a kulturális hagyományok nagyobb hangsúlyozása miatt a magasabb jövedelműekhez képest előnyben részesíthetik az olyan értékek tanítását, mint például az idősebbek tisztelete otthonukban vagy közösségükben.

Összességében számos különbség van a különböző társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező emberek gyermekneveléssel kapcsolatos felfogása és gondolkodása között. A társadalmi-gazdasági státusz nem csak a pénzügyi forrásokat befolyásolja, hanem a gyermekeknek a korai években és azon túl is szilárd alapokat nyújtó értékeket és meggyőződéseket (Ogechi et al. 2019).

Ha megvizsgáljuk, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások/gondolatok hogyan változnak a társadalmi-gazdasági státusz szerint, akkor erős társadalmi egyenlőtlenségeket fedezhetünk fel. Köztudott, hogy a vagyoni, oktatási és egyéb erőforrásokban mutatkozó különbségek befolyásolják a társadalmon belüli gyermeknevelési gyakorlatokat. Például az alacsony jövedelmű háztartásokból származó családok nagyobb valószínűséggel alkalmaznak tekintélyelvű nevelési stílust - elutasítják gyermekeik véleményét, és szigorú büntetésekre támaszkodnak viselkedésük ellenőrzésére -, mint a magasabb jövedelmű családok, akik nagyobb valószínűséggel választják a gondoskodóbb megközelítést. Ezek a különbségek a társadalomban meglévő strukturális egyenlőtlenségeket tükrözik, és számos negatív eredményhez vezethetnek a szegényebb háttérrel rendelkező gyermekek számára. A rossz szülői gyakorlatok alacsonyabb iskolai végzettséghez, a mentális egészségügyi problémák nagyobb kockázatához és a szociális készségek romlásához vezethetnek a későbbi élet során. Ezért elengedhetetlen, hogy a kormányok és a politikai döntéshozók felismerjék ezeket a különbségeket annak érdekében, hogy megfelelő támogatást nyújthassanak az e strukturális egyenlőtlenségek miatt hátrányos helyzetű családoknak (Ogechi et al. 2019).

A gyermeknevelésről alkotott laikus felfogás a társadalmi-gazdasági státusz alapján nagymértékben eltér. Különösen a szegénység jelent egyedi kihívásokat a szülők számára. Az alacsony jövedelmű családok gyakran nagymértékben állami támogatásra szorulanak, és nem férnek hozzá olyan erőforrásokhoz, mint a tápláló élelmiszerek, a minőségi egészségügyi ellátás és az oktatási lehetőségek, amelyek lehetővé tennék gyermekeik számára, hogy elérjék a bennük rejlő lehetőségeket. A szegénység továbbá anyagi bizonytalanságot okozhat, ami a szülőknél stresszhez és depresszióhoz vezethet, ami továbbadódik a gyermekeiknek. Ez hatással lehet a szülő-gyermek kapcsolatokra, és befolyásolhatja a szülők és gyermekeik közötti kapcsolatot. Az alacsony jövedelmű családok például képtelenek lehetnek megfelelő érzelmi támogatást nyújtani vagy értelmes beszélgetéseket folytatni gyermekeikkel, mivel a szegénység életükre gyakorolt hatásával való foglalkozás mentális terhelést jelent. Emellett a kutatások szerint az alacsony jövedelmű szülők kevésbé valószínű, hogy kognitív ösztönzést

nyújtanak gyermekeiknek, mint tehetősebb társaik, mivel az otthon rendelkezésre álló erőforrások - például könyvek vagy játékok - korlátozottak. Ezért egyértelmű, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos laikus vélekedések vizsgálatakor figyelembe kell venni a társadalmi-gazdasági státuszt, mivel az befolyásolja a szülői szerep megítélését és gyakorlását (Ogechi et al. 2019).

A gyermekneveléssel kapcsolatos elképzelések jelentősen eltérnek a családok rendelkezésére álló vagyon és erőforrások függvényében. Az alacsony jövedelmű háztartásoknak olyan kihívásokkal kell megküzdeniük, mint a szegénység, az oktatás hiánya és az egészségügyi ellátáshoz való korlátozott hozzáférés, ami befolyásolhatja a gyermekek megfelelő gondozására való képességüket. A magasabb jövedelmű háztartások több pénzügyi forrással rendelkeznek, és hozzáférnek a magasabb színvonalú oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és más szükséges szolgáltatásokhoz, amelyek a gyermekek javát szolgálhatják (Merrick 2018).

A gyermekneveléssel kapcsolatos gondolkodásmódbeli különbségek szintén a társadalmi-gazdasági státuszon alapulnak. A magasabb jövedelmű háztartásokban élők a gyermeknevelést gyakran a jövőbe való befektetésnek tekintik, és keményen dolgoznak azért, hogy gyermekek számára sikerélményt biztosítsanak azáltal, hogy olyan felbecsülhetetlen értékű forrásokat biztosítanak számukra, mint az oktatás és a gazdagító programok. Ezzel szemben az alacsonyabb jövedelmű háztartásokból származó emberek nagyobb valószínűséggel a mindennapi túlélésre összpontosítanak, és nem biztos, hogy rendelkeznek az anyagi eszközökkel vagy kapacitással ahhoz, hogy nagymértékben befektessenek a gyermekek jövőjébe, vagy extra erőforrásokkal lássák el őket. Továbbá az alacsonyabb jövedelmű szülők a szociális szolgáltatások vagy a helyi szervezetek által nyújtott állami segítség hiánya miatt nagyobb valószínűséggel támaszkodhatnak a tágabb családtagokra, mint támogató rendszerre a gyermekek nevelésében (Merrick 2018).

2.4. A gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások/gondolatok összehasonlító vizsgálata városi és vidéki területeken.

A városi és vidéki területeken élők gyermekneveléssel kapcsolatos felfogásának és gondolatainak összehasonlító vizsgálata értékes betekintést nyújthat a szülők gyermeknevelési feladathoz való hozzáállásának különbségeibe. Általánosságban úgy tűnik, hogy a városi területeken élő szülők hajlamosak nagyobb hangsúlyt fektetni a tudományos kiválóságra, és olyan iskolán kívüli tevékenységeket biztosítanak, amelyek gyermekük jövőbeli kilátásainak javítására összpontosítanak. Ez valószínűleg a városi élet versenyjellegének köszönhető, ahol a gyermekeknek versenyezniük kell a szűkös erőforrásokért, például az iskolai felvételikért és

a munkalehetőségeikért. Másrészt a vidéki területeken a szülők valószínűleg nagyobb hangsúlyt fektetnek arra, hogy olyan értékeket tanítsanak gyermekeiknek, mint az idősebbek tisztelete, az önfegyelem és a felelősségtudat. Ennek oka az lehet, hogy a hagyományos közösségi értékek nagyobb hangsúlyt kapnak, amelyek a tagok közötti versengés helyett az együttműködést hangsúlyozzák. Ezen túlmenően a vidéki területeken kevesebb szabadidős tevékenység érhető el, mint a városokban, ami arra készítheti a szülőket, hogy az otthon, a családdal töltött időt fontosabbnak tartásuk, mint az iskolán kívüli tevékenységeket. Végül soron ezek a különbségek rávilágítanak a szülői stratégiák összetettségére világszerte, és arra, hogy a különböző környezetek kultúrája hogyan alakítja a gyermekeink neveléséhez való hozzáállásunkat (Merrick 2018).

A városi gyermekek jellemzően sokkal más környezetben nevelkednek, mint vidéki társaik. A városi szülők általában az oktatási sikert, a karriercélokat és a személyes eredményeket helyezik előtérbe. Ez gyakran a családi idő csökkenésének árán történik; a szülők túlságosan elfoglaltak lehetnek a munkával vagy más tevékenységekkel ahhoz, hogy minőségi időt töltsenek a gyermekeikkel. Emellett a városi gyerekek gyakran nem férnek hozzá a zöld területekhez és a természethez, ami jelentős hatással lehet a fiatal elmék fejlődésére. A városi gyermekek szülői stílusa is eltér a vidéki környezethez képest: a városi élet rohanó életmódja miatt a tekintélyelvű szülői magatartást alkalmazzák annak érdekében, hogy a gyerekek ne térjenek le a tanulmányi és iskolán kívüli céljaikról. Így kevesebb rugalmasságot lehet tapasztalni az ütemtervek vagy elvárások betartása terén. A városi és vidéki gyermeknevelési gyakorlatok közötti különbség ellenére mindkét szülői típus ugyanarra az eredményre törekszik: sikeres és boldog gyermekeket nevelni, akik a társadalom produktív tagjaivá válnak (Swanson-Kauffman et al. 2018).

A vidéki gyermekek valószínűleg olyan környezetben nevelkednek, ahol a hagyományos értékek, szokások és gyakorlatok értékesek. A városi területekhez képest a vidéki kultúrák általában hangsúlyozzák annak fontosságát, hogy a gyermekeket az idősebbek tiszteletére és a közösségi normák betartására neveljék. Továbbá a vidéki gyermekek valószínűleg bensőségesebb és szorosabb családi struktúrát tapasztalnak, ahol a családtagok aktív szerepet játszanak a nevelésükben. Ez gyakran magában foglalja a nagyszülőket vagy más rokonokat, akik segítenek a gyermek nevelésében, vagy olyan ismereteket közvetítenek a kulturális örökségről, amelyek városi környezetben nem feltétlenül állnak rendelkezésre. Emellett a vidéki területeken sok szülő csak korlátozottan fér hozzá olyan erőforrásokhoz, mint a minőségi oktatás és az egészségügyi szolgáltatások, ami hatással lehet a szülői gyakorlatokra,

például a fegyelmezési technikákra vagy a lefekvésési szokásokra. Ennek eredményeképpen bizonyos viselkedési formák megőrzése gyakoribb lehet a vidéki gyermekek körében, mint a városokban élőkénél. Következésképpen fontos, hogy a vidéki környezetben élő szülők megértsék azokat az egyedi kihívásokat, amelyekkel gyermekeiknek szembe kell nézniük, és amelyek a városi területeken élők körében nem feltétlenül vannak jelen (Swanson-Kauffman et al. 2018).

2.5. A gyermekneveléssel kapcsolatos laikus vélekedések/gondolatok vizsgálata a szülői stílusokkal kapcsolatban

A szülői stílusokkal kapcsolatos laikus vélekedések és gondolatok vizsgálata informatív, de összetett feladatnak bizonyulhat. Az egyén személyes tapasztalataitól függően a szülői stílusokat különbözőképpen lehet érzékelni. Például egy olyan személy, aki olyan családi környezetben nőtt fel, ahol a tekintélyelvű szülői magatartást alkalmazták, hatékonyabbnak tekintheti ezt a stílust, mint az, aki megengedő szülői magatartást tapasztalt. Általánosságban elmondható, hogy a laikusok a tekintélyelvű szülői magatartást a fegyelem és a jó szokások beidegzése szempontjából előnyösebbnek tartják a gyermekek számára. Másrészt a megengedő vagy engedékeny szülőket gyakran túlzottan engedékenynek vagy a gyermekeiknek túl sok szabadságot engedőnek tartják. Továbbá az elhanyagoló szülőket általában lenézik, mivel úgy tekintik, hogy rossz példát mutatnak gyermekeiknek. Emellett egyesek úgy vélik, hogy bizonyos kultúrák alakítják a szülők gyermekeik nevelését; például az ázsiai-amerikai háztartások jellemzően tekintélyelvűbbek, míg a nyugati háztartások általában lazábbak és megengedőbbek a gyermeknevelési gyakorlatukban. Végül fontos megjegyezni, hogy bár nincs tökéletes módja a gyermeknevelésnek, a saját gondolataink és felfogásunk vizsgálata a különböző szülői típusokról segíthet betekintést nyerni abba, hogy melyik stílus működik a legjobban az egyes családi helyzetekben (Swanson-Kauffman et al. 2018).

A tekintélyelvű nevelési stílus sokak szerint elavult és nem hasznos a modern társadalomban. Jellemzője a szabályok szigorú betartása, az engedelmesre és a megfelelésre való összpontosítás, valamint az az elvárás, hogy a gyermekek kérdés nélkül tegyék azt, amit mondanak nekik. Az ezzel a nevelési stílussal kapcsolatos laikus vélemények gyakran negatív színben tüntetik fel, azt állítva, hogy az önfegyelem, a kreativitás és az önálló gondolkodás képességének hiányát eredményezi a gyermekeknél. Ennek oka az lehet, hogy a tekintélyelvű nevelés a gyermekek körében nehezteléshez vagy lázadáshoz vezethet, mivel úgy érezhetik, hogy véleményüket és igényeiket figyelmen kívül hagyják vagy elutasítják. Ezenkívül ez a

szülői stílus gyakran nem segíti elő a szülő és a gyermek közötti pozitív kapcsolatot; ehelyett a kommunikáció feszültté válhat, mivel a gyermekek kezdik elveszíteni a szüleik iránti tiszteletüket, mivel úgy érzik, hogy inkább irányítják őket, mint hogy gondoskodnak róluk. Összességében egyértelmű, hogy míg a tekintélyelvű szülői magatartásról alkotott laikus vélekedések egy része igaz, más részük túlságosan negatív lehet; végső soron minden egyes családnak el kell döntenie, hogy egyedi körülményeiket figyelembe véve mi a legmegfelelőbb számukra (Gopnik et. al 1999).

A szülői stílusról alkotott felfogás családonként drasztikusan eltérhet, de általában azok, akik megengedő szülői stílust alkalmaznak, általában nyitottabbak és elfogadóbbak. Ezt a fajta szülői magatartást gyakran az jellemzi, hogy engedékenyek a szabályokkal és a struktúrákkal, és lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy szabadon kifejezzék magukat, túlzott kritika vagy büntetés nélkül. Az ilyen megközelítést gyakorló szülőket gyakran nevelőnek és támogatónak tekintik, akik a szigorú fegyelmezés helyett útmutatást és pozitív megerősítést nyújtanak. A megengedő szülők általában nyitottan viszonyulnak a gyermekük véleményéhez, és hagyják, hogy a gyermekük önállóan hozzon döntéseket, ugyanakkor szükség esetén tanácsot és támogatást nyújtanak. A megengedő stílust választó családok jellemzően meleg és szeretetteljes környezetet alkotnak, ahol a gyerekek megtanulhatnak önállóan élni, miközben biztonságban tudhatják, hogy szüleik mindig ott lesznek mellettük. Bár vannak kritikák ezzel a szülői stílussal kapcsolatban - mint például, hogy nem tanítja meg a gyerekeket a felelősségvállalásra vagy a tekintély tiszteletére -, a támogatók azt állítják, hogy ez a stílus jótékonyan segíti a gyerekeket a jó döntéshozatali készségek kialakításában, a függetlenség érzésének fejlesztésében és végső soron abban, hogy jól beilleszkedő felnőttekké váljanak (Gopnik et. al 1999).

2.6. A közösségi média szerepe a laikus gondolatok terjedésében

A média, különösen a közösségi médiafelületek szerepe a gyermekneveléssel kapcsolatos téves információk terjesztésében az utóbbi években egyre aggasztóbbá vált. Ezek a platformok lehetővé tették, hogy a hírek és információk egyének és csoportok közötti megosztása soha nem látott ütemben történjen. A probléma az, hogy mivel bárki bármilyen tartalmat megoszthat anélkül, hogy tényellenőrzésre vagy ellenőrzési folyamatra kerülne sor, e tartalmak nagy része hamis vagy más módon pontatlan, ha szülői tanácsokról van szó. Mivel a szülők nagy száma fordul ezekhez a forrásokhoz a gyermekneveléssel kapcsolatos információkért, ez aggasztó hatással van a szülői trendekre és technikákra. Vannak például olyan esetek, amikor a szülők téves információkon alapuló stratégiákat alkalmaztak, amelyek

súlyos következményekkel járhatnak gyermekeik jólétére nézve. Ezért alapvető fontosságú, hogy a közösségi médiavállalatok intézkedéseket hozzanak annak biztosítására, hogy csak ellenőrzött és tényszerű információkat terjesszenek a platformjaikon, ha szülői tanácsokról van szó. Továbbá a kormányoknak és más szervezeteknek oktatási kampányokat kell végrehajtaniuk annak érdekében, hogy a felhasználók felismerjék a megbízhatatlan forrásokat, amikor ezeket a platformokat használják gyermekneveléssel kapcsolatos tanácsadásra.

2.7. Ranschburg Jenő munkássága és nevelési módszere

Ranschburg Jenő (1867-1941) magyar közgazdász és szociológus volt, akinek munkássága nagy hatással volt a szociológiára. Az általa kidolgozott elméleti keretrendszer, az "alulról jövő szociológia" szerint a hatalom és az osztály központi elem a társadalmak belső működésének megértésében. Ez az elképzelés szembement az akkoriban uralkodó nézettel, amely kizárólag a társadalmi struktúrákra összpontosított a társadalmi dinamika magyarázataként. Ehelyett Ranschburg azt javasolta, hogy a társadalomban az egyének közötti kapcsolatok azok, amelyek befolyásolják a társadalom pályáját és eredményeit. Azt állította, hogy ezeket a kapcsolatokat úgy kell vizsgálni, hogy az egyének mindennapi interakcióit vizsgáljuk, beleértve a gazdasági cseréket is, ahelyett, hogy kizárólag a makroszintű strukturális elemzésre támaszkodnánk. Ez a megközelítés azóta a kortárs szociológia fontos részévé vált, és a tudósok Ranschburg munkájára hivatkoznak, mint ami nélkülözhetetlen a társadalomban a hatalommal és egyenlőtlenséggel kapcsolatos saját elméleteik kidolgozásához. Különösen a mikroszintű interakciókra való összpontosítását vették széles körben alapul azokban az érvelésekben, amelyek azzal kapcsolatosak, hogy az egyenlőtlen hatalmi viszonyok hogyan jönnek létre és maradnak fenn a közösségekben világszerte (Besheer 2020).

Ranschburg munkássága az oktatásra is kiterjedt, ahol az iskoláztatásba való nagyobb beruházás mellett érvelt, hogy csökkentse az alacsony jövedelmű gyermekek szegénységét, és igazságosabb elosztást teremtsen a javaknak a társadalmi-gazdasági csoportok között. Az oktatásban az összes ember jobb jövőjének kialakításában látta az oktatás szerves részét, és nemcsak az oktatási lehetőségek bővítése mellett érvelt, hanem az oktatás minőségének javítása mellett is, hogy a diákok elsajátíthassák a társadalomban való sikeres élethez szükséges tudást.

Ranschburg Jenő "alulról jövő szociológiára" vonatkozó elméleti kerete továbbra is betekintést és iránymutatást nyújt a napjainkban tapasztalható egyenlőtlenségi minták megértéséhez, miközben az oktatási lehetőségek optimalizálására helyezett hangsúly

különösen aktuális, tekintettel az oktatási eredményeket világszerte befolyásoló hozzáférési tényezőkkel kapcsolatos jelenlegi vitákra. (Ranschburg 2014).

Ranschburg Jenő gyermekpszichológiai és nevelési kutatásai alapján egyedülálló nevelési stílust dolgozott ki. Nevelési stílusa a gyermek önállóságának és függetlenségének fejlesztésére összpontosított, ugyanakkor teret biztosított a szülőknek, hogy útmutatást és támogatást nyújtsanak. Ranschburg úgy vélte, hogy a gyerekeket inkább arra kell megtanítani, hogyan gondolkodjanak, mint arra, hogy mit gondoljanak, és hogy a szülőknek nem szabad saját meggyőződésüket vagy értékeiket ráerőltetniük a gyermekeikre. Ehelyett olyan környezet megteremtését szorgalmazta, amelyben a gyerekek felfedezhetik az ötleteket és kialakíthatják saját véleményüket.

Ranschburg nevelési stílusa a kölcsönös tiszteletet is elősegítette; hangsúlyozta, hogy mind a szülőket, mind a gyermekeket tisztelniük kell egymásnak. Azt javasolta, hogy a szülők számára fontos, hogy ítékezés és kritika nélkül meghallgassák gyermekük álláspontját, lehetőséget adva nekik, hogy a felnőttek útmutatásával tanuljanak a hibákból, ahelyett, hogy megbüntetnék őket értük. Továbbá úgy vélte, hogy már fiatal korban bátorítani kell a kérdéseket, hogy a gyerekek párbeszéddel, és ne agresszióval vagy félelemmel fejezzék ki magukat (Ranschburg 2014).

Végül Ranschburg Jenő felismerte a játék fontosságát a tanulásban és a fejlődésben; hangsúlyozta, hogy a szülőknek játékos környezetet kell biztosítaniuk, ahol a gyerekek gyakorlati tapasztalatokon keresztül tanulhatnak, és gyakorolhatják a problémamegoldó készségeket. Végül soron az ő megközelítése a fegyelem és a támogatás kiegyensúlyozott kombinációját szorgalmazta, hogy ne korlátozza a gyermek kifejezőkészségét, ugyanakkor olyan struktúrát biztosítson, amelyben a gyermek fejlődhet (Ranschburg 2014).

Összességében Ranschburg Jenő szülői stílusa ma is aktuális, mivel olyan pozitív értékeket támogat, mint a szülő és a gyermek közötti kölcsönös tisztelet, miközben olyan környezetet tart fenn, ahol a felnőttek megfelelő útmutatása mellett a függetlenséget is elősegítik.

Empirikus vizsgálat a laikus gyermeknevelésről

A vizsgálat módszertani ismertetése

Annak érdekében, hogy a kutatásom alapos és eredményes legyen primer keresztmetszeti módszert választottam, ezen belül pedig az online kérdőíves módszer mellett döntöttem, hogy minél realisabb képet kapjak az eredményekről.

A kérdőívet olyan szülőkkel töltettem ki, akiknek legalább az egyik gyermeke már óvodás korba lépett.

A kérdőívet 88 szülő töltötte ki, mivel a kitöltők többféle családi háttérrel és tapasztalattal rendelkező emberek voltak, ez lehetővé tette, hogy átfogóbb képet kapjak a témáról, és többféle gyermeknevelési nézetet, szokást ismerhessek meg.

3. Vizsgálati anyag és módszerek

Munkám során szerzett tapasztalatom illetve szakirodalmi ismereteim alapján a következő kérdésre keresem a választ:

- 1.) A szülők milyen szokások illetve szabály rendszerek alakítását tartják fontosnak a gyermeknevelésben?
- 2.) Mely okokat tartják a leggyakoribbnak a szülő-gyermek konfliktusok kialakulása kapcsán?
- 3.) Milyen módszereket alkalmaznak, ezeknek a konfliktusoknak a megoldására?
- 4.) Mik azok a gyermeknevelési hibák, amiket szeretnének elkerülni?

Gyermeknevelési nézetek, szokásokról való gondolkodás vizsgálata

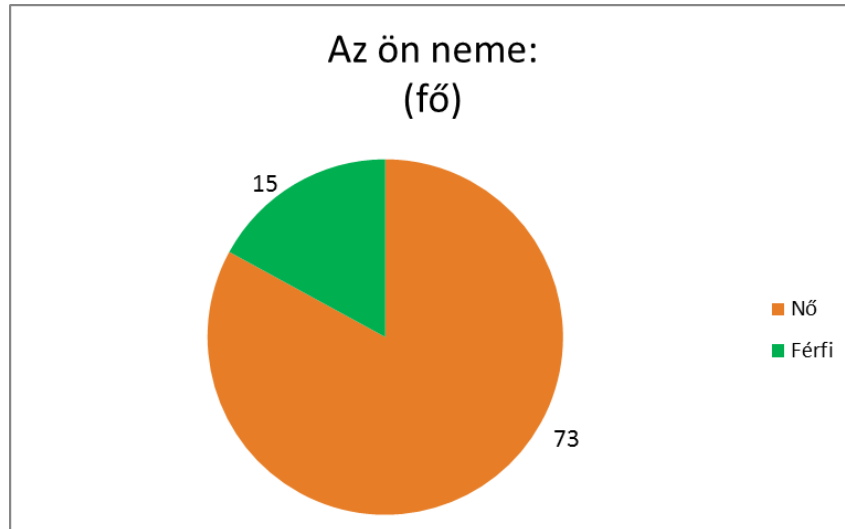
A kérdőív adatainak elemzése:

A kérdőívem áttekintését követően az alábbi szempontokat jelöltem ki az elemzéshez:

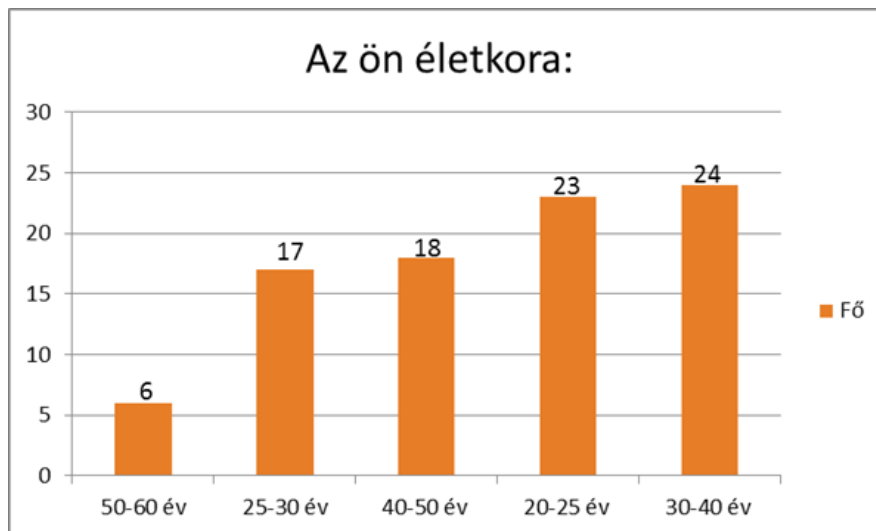
- A minta jellemzői
- Különböző gyermeknevelési szemléletek, megoldások
- A gyerekekkel közösen eltöltött idő
- A szülők által felállított gyermeknevelési szabályok, és ezek fontossága
- A szülők véleménye a gyermekekre kiszabható büntetések használatáról
- A korai lefekvés fontossága
- A gyermekek jutalmazásának módjai
- A gyermeknevelést megnehezítő körülmények
- A szülő-gyermek konfliktus okai, megoldásának módjai
- Gyermeknevelési hibák

3.1. A minta jellemzői:

Kérdőívem első részében a válaszadó szülőkről osztok meg néhány fontos információt, hiszen ők adták a kutatásomhoz szükséges anyagokat. A kérdőíves kutatásom teljesen anonim, így az ebből szerzett válaszokból általánosítva tudok következtetéseket levonni.

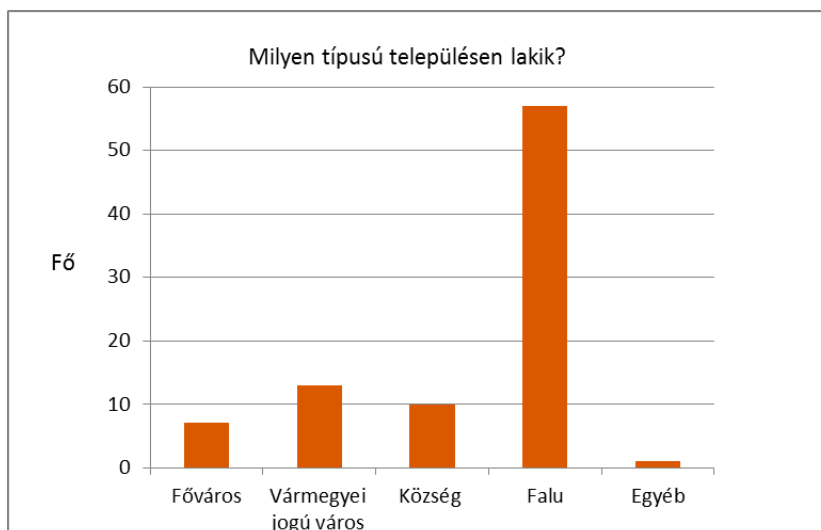

1. ábra: Nemek szerinti eloszlás

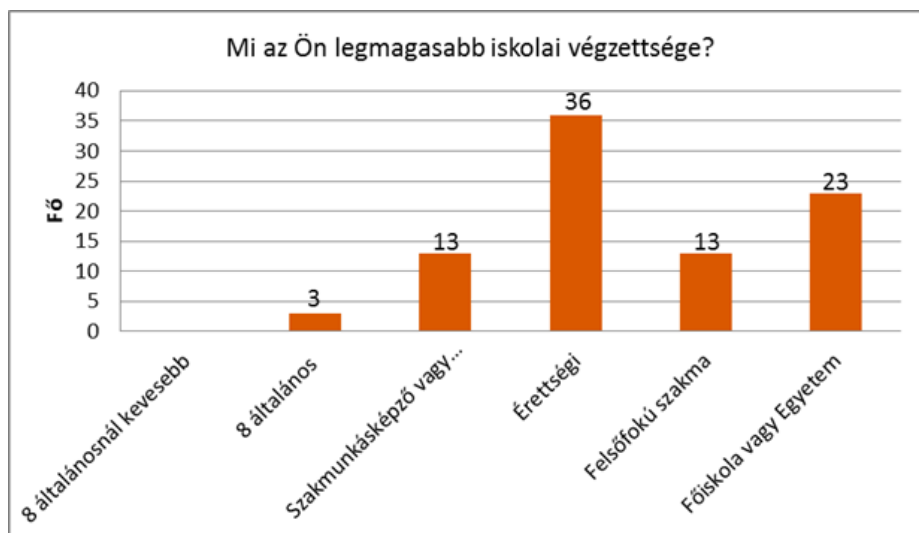
2. ábra: Életkor szerinti eloszlás

Munkámat 73 nő és 15 férfi segítette (1. ábra). A második ábrán látható, hogy a válaszadó szülők átlag életkora 34 év. 20-30 év között 23 szülő töltötte ki a kérdőívet, 31-40 év között 17 fő, 41-50 év között 18 fő, míg a legkevesebb 51 év között pedig a legkevesebben, 6 szülő válaszolt.

3. ábra: Település szerinti eloszlás

A szülők közül, ahogy a 3. ábrán láthatjuk is, a legtöbb választást (57 fő) faluban élőkötől kaptam. Vármegyei jogú városokból 13 fő választott, majd alig kevesebb (10 fő) töltötte ki a kérdőívet, mint valamely község lakója. Továbbá a fővárosból érkezett 7 válasz, míg az egyéb lehetőséget egyetlen egy szülő választotta.

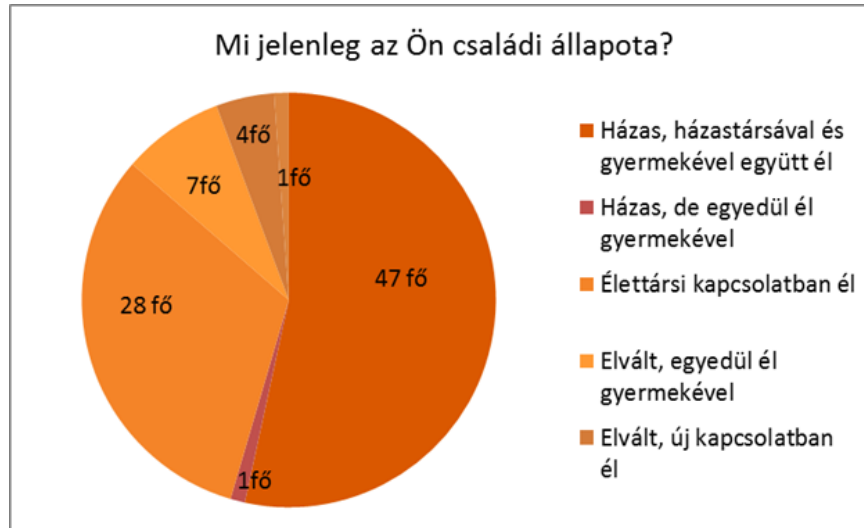

4. ábra: Iskolai végzettség szerint eloszlás

A továbbiakban a szülők iskolai végzettségére voltam kíváncsi, ahol meglepően pozitív eredményeket kaptam. A következő diagramon láthatjuk, hogy a válaszadó szülőknek majdnem a fele (36fő) rendelkezik érettségivel, míg főiskolát vagy egyetemet 23-an végeztek, felsőfokú szakmát pedig 13 fő csinált. Szakmunkásképzőben vagy szakiskolában 13 fő végezte tanulmányait, és a legkevesebb 3 szavazatot a 8 általánossal rendelkezők kapták. 8

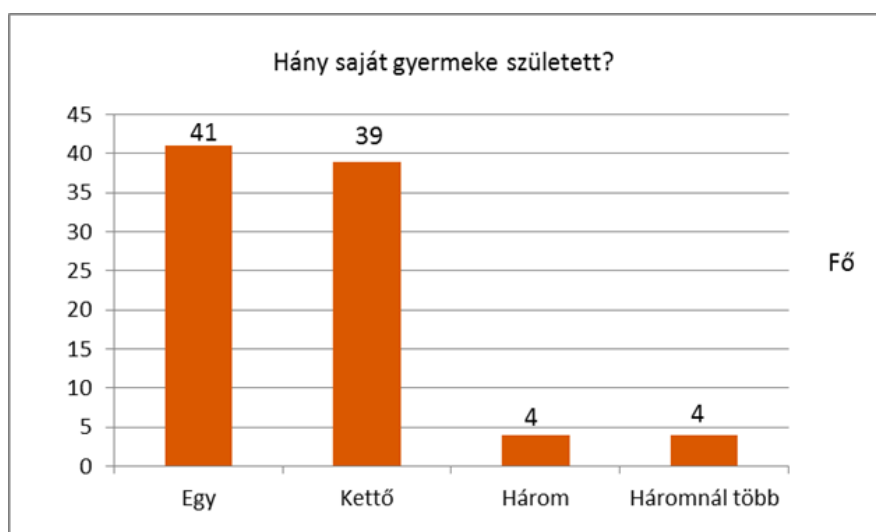
általánosanál kevesebb végzettséggel senki nem rendelkezett. Ezek alapján az adatok alapján kijelenthetjük, hogy a válaszadó szülők átlagos iskolázottsággal rendelkeznek.

A következő kérdésem a kitöltő családi állapotára terjed ki.

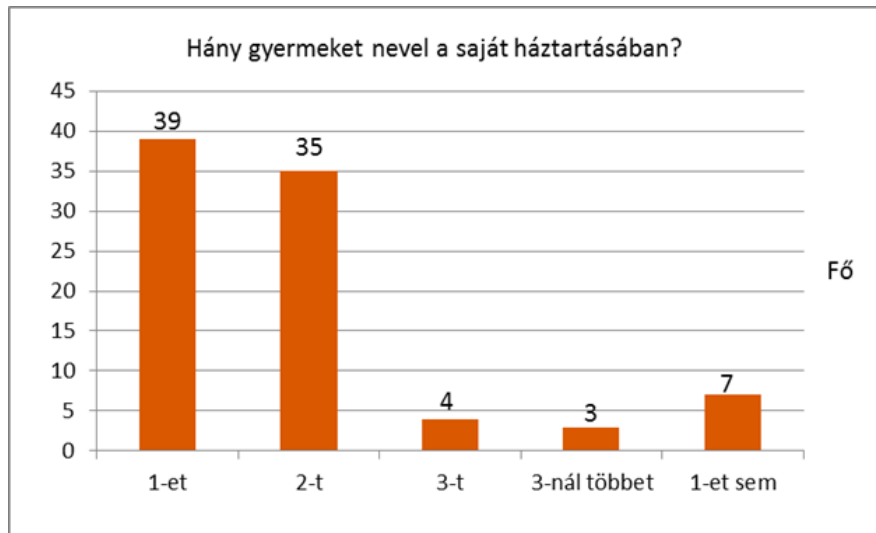
5. ábra: Családi állapot szerinti eloszlás

Az 5. ábrán jól láthatjuk, hogy a szülők több mint fele (53%-a) házas, házastársával és gyermekével együtt él, míg 28 fő (31,8%) csupán csak élettársi kapcsolatban él. Ezek után jelentős eredménybeli csökkenést tapasztalhatunk a válaszok alapján. 7 fő elvált, egyedül él gyermekeivel, míg 4 válasz érkezett az elvált, új kapcsolatban élő lehetőségre. A legalacsonyabb értékek 1-1 fővel az özvegy, új kapcsolatban él, illetve a házas, de egyedül él gyermekeivel lehetőségeknél figyelhető meg.

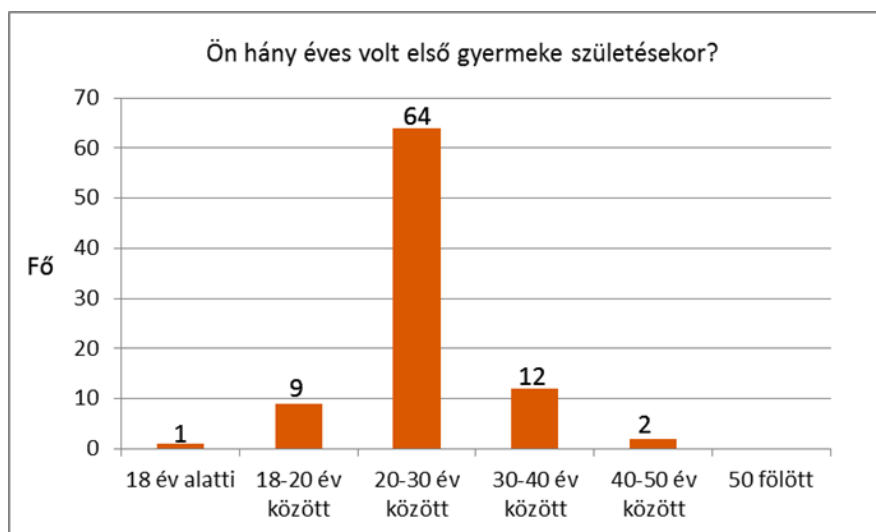
6. ábra: Született gyermekek száma

Fontosnak tartottam megkérdezni, hogy a válaszadók hány saját gyermekkel rendelkeznek. Az eredmények alapján (6. ábra) majdnem a felének (46,6%), 41 válaszadónak van csupán 1 gyermeke, míg kicsivel kevesebb 39 fő büszkélkedhet két gyermekkel. A szülők közül a három gyermekes lehetőségre négyen szavaztak, míg a háromnál több gyermekesre 4 szavazat érkezett. Tehát a diagramból az is kiderül, hogy gyakoribb a családokban 1 vagy 2 gyerek nevelése.

7. ábra: A saját háztartásban nevelt gyermekek száma

A 7. ábra azt mutatja, hogy a saját háztartásában 39 fő nevel egy gyermeket, míg 35 fő 2-t. Jelentős csökkenés után a válaszok alapján 3 gyermeket pedig 4 szülő nevel saját háztartásában. 7 fő, az egyet sem lehetőséget választotta, tehát nem él együtt a gyermekével.

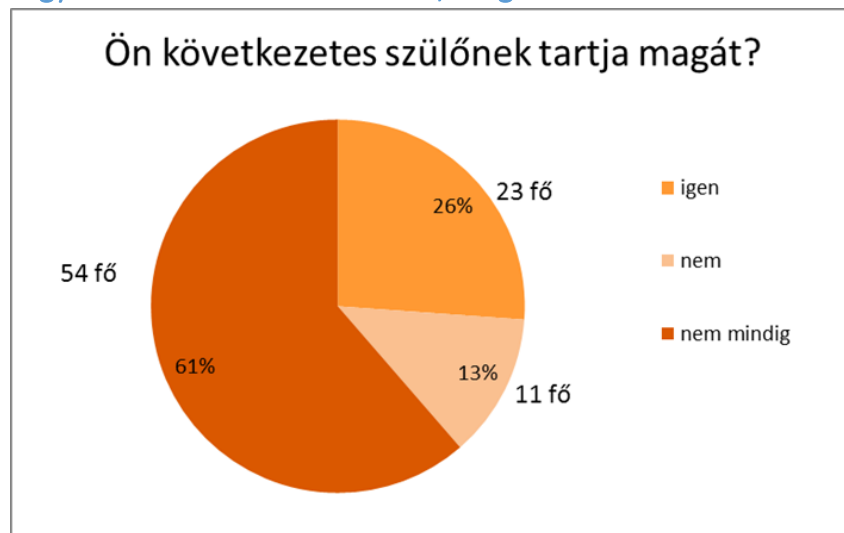

8. ábra: Az első gyermekvállaláskor az átlag életkor

A megkérdezettek közül 64 fő (72,7%) 20-30 éves kora között volt első gyermeke születésekor (8. ábra). Ezt követően 30-40 év között 12 fő vállalt először gyermeket, míg 9 fő már 18-20 éves kora között szülővé vált. A két legalacsonyabb érték (1,1% és 2,3%) a 18 év alatti, illetve 40-50 éves kör közötti lehetőségeknél alakult ki, és ezáltal az adatok alapján kiderült, hogy válaszadóim közül 50 év felett senki nem vállalt gyermeket már.

3.2. Különböző gyermeknevelési szemléletek, megoldások

9. ábra: A következetes szülők aránya

Kíváncsi voltam, hogy a szülők, hogyan vélekednek saját nevelési formáikról, így megkérdeztem tőlük, hogy következetes szülőnek tartják-e magukat?! A három válaszlehetőség közül, 88 szülőből 54 fő (61,4%) választotta a „Nem mindig” és 11 fő (12,5%) pedig a „Nem” lehetőséget, amit a 9. ábra mutat be. Saját magáról pedig csupán csak 23 fő állította határozottan, hogy ő következetes szülő.

Továbbá, arra kértem őket, hogy azok a szülők, akik következetesnek tartják magukat, írjanak pár saját példát, hogy ez a gyermeknevelésükben hogyan is mutatkozik meg. Erre saját válaszadási lehetőséget adtam nekik. Nagyon örültem, hogy több válasz is érkezett erre a kérdésre, mert kíváncsi voltam, hány olyan választ kapok, ami megegyezik azzal, ahogy a szakirodalom jellemzi a következetes gyermeknevelést.

Itt 5 választ emelnék ki:

„Meghatározott napirendet követünk, aminek a keretein belül viszonylag nagy szabadságot biztosítunk. Vannak alapvető szabályok melyeknek a betartásához minden esetben ragaszkodunk.”

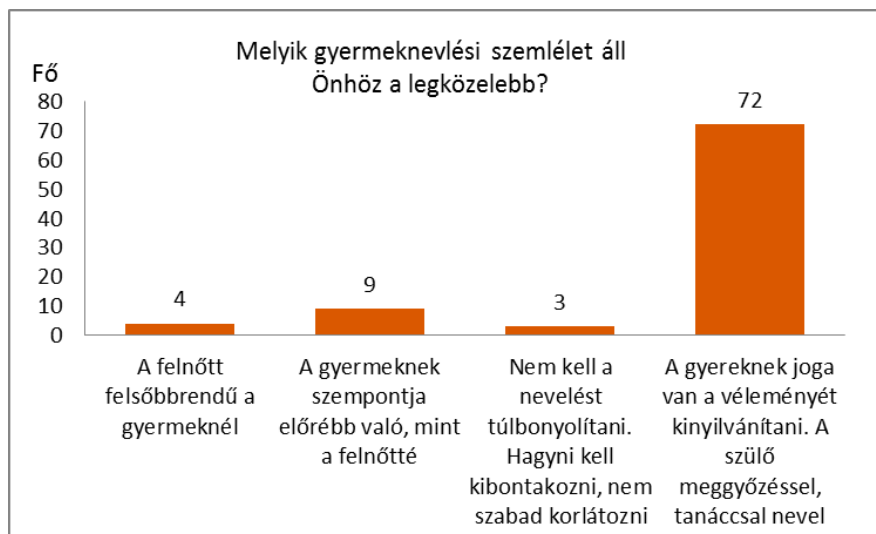
„Fontosnak tartom, hogy mindkét szülő ugyanazokat a nevelési szabályokat alkalmazza. Amit egyszer megtiltunk a gyermeknek azt a következő alkalommal is.”

„Étkezések után jár csak édesség, és alapvető társadalmi normák betartására törekszem életkorának megfelelően.”

„Azokat a dolgokat, amikre egyszer nemet mondtam, törekszem a továbbiakban is fenntartani, hogy nem zavarjam a gyermeket össze.”

„Meghatározott elvek szerint törekszem nevelni a gyerekeket, de mégis rugalmasan, és ezek mellett a példamutatást is nagyon fontosnak tartom. „

A válaszokat áttekintve azt tapasztaltam, hogy nincs különös eltérés a szakirodalomban leírtak és a szülők saját véleménye között.

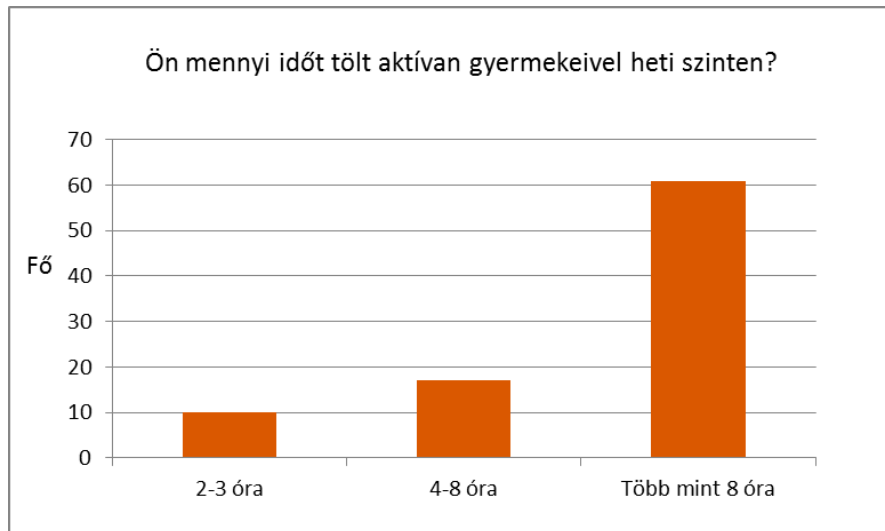

10. ábra: Gyermeknevelési szemléletek eloszlása

A következő kérdésnél a szülőknek 4 lehetőség közül kellett kiválasztani azt, amelyik gyermeknevelési szemlélet a legközelebb áll hozzájuk. A 10. ábrán is jól láthatjuk, hogy a válaszadók 81,8 %-a (72 fő) választotta, hogy „A gyereknek joga van a véleményét kinyilvánítani. A szülő meggyőzéssel, tanáccsal nevel.”, és 9 fő gondolja, hogy „A gyermek szempontja előrébb való, mint a felnőtté.” Viszonylag kevés 4,5 % (4 fő) választotta „A

felnőtt felsőbbrendű a gyermeknél.” lehetőséget. Végül 3 fő (3,4 %) gondolja, hogy „nem kell a nevelést túl bonyolítani. Hagyni kell kibontakozni, nem szabad korlátozni.”

3.3. A gyermekkel közösen eltöltött idő

11. ábra: Gyermekkel töltött heti átlagidő

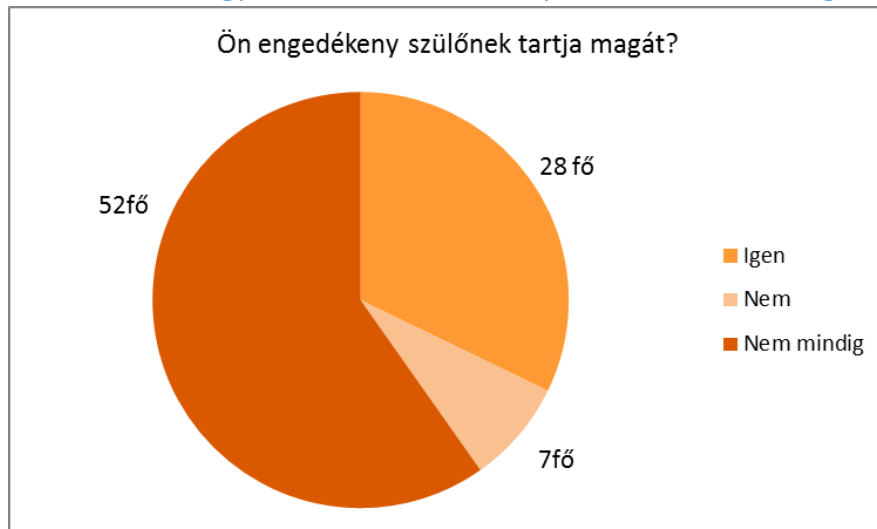
A 11. ábrán láthatjuk, hogy a megkérdezett szülők 69,3 %-a (61 fő) állítja, hogy egy héten több mint 8 órát tölt el aktívan gyermekével, ami egy nagyon pozitív eredmény szerintem. 17 főnek ez csupán csak 4-8 óra, míg 10 főnek 2-3 órát sikerül hetente.

12. ábra: Gyermekkel töltött idő eloszlása

A 12. ábrán jól látható, hogy teljesen pozitív az eredmény. A válaszadók majdnem fele (36 fő) heti 1-2 alkalommal szervez közös programot gyermekével, míg 27 fő állítja nekik napi rendszerességgel sikerül ezt megvalósítani. A szülők közül 13 fő vallott heti 3-4 alkalmat, míg 12 főnek ez leeredukálódik havi 2-3 alkalomra.

3.4. A szülők által felállított gyermeknevelési szabályok és ezek fontossága

13. ábra: Az engedékeny szülők aránya

A következő kérdésemre, miszerint engedékenynek tartják-e magukat a szülők, 87 válasz érkezett (13. ábra). Ebből a legtöbb szavazat a „Nem mindig” lehetőségre érkezett (52 fő), míg határozott igennel 28 fő válaszolt, és 7 szülő állítja, hogy egyáltalán nem tartja magát engedékenynek.

14. ábra: A szabályok fontosságáról való vélekedések

Az első kutatási kérdésem miatt, mindenképp szerettem volna megkérdezni a szülőktől, hogy ők fontosnak tartják-e a szabályok felállítását a gyermeknevelésben. Erre a kérdésre a válaszadók 78 %-a (69 fő) adott igen választ, míg 21,6 %-a (19 fő) nemleges szavazott (14. ábra).

További kérdésem az volt, hogy azok, akik az előző kérdésre igennel válaszoltak, milyen 3 alapvető szabályt tudnak felsorolni, amit fontosnak találnak és alkalmaznak is a nevelésük folyamán. Erre a válaszadásra egyéni lehetőséget adtam a szülőknek. A beérkezett 50 válaszból, most szeretnék kiemelni pár érdekes és elgondolkodtató példát.

„Nincs telefonozás, nincs korlátlan mennyiségű tv használat, édességet főétkezés után eszünk!”

„Az utcán fegyelmezetten, egymás mellett, kézen fogva sétálunk. A gyermekem dönthet a saját teste felett, akaratán kívül nincs a rokonoktól, ismerősöktől ölelés, puszi. Nem visszük túlzásba az édességet, csokit.”

„Szeretettel nevelünk Mindig legyünk őszinték, beszéljük meg a dolgokat. Csak olyant ígérek, amit utána be is tartok.”

„Problémákat megbeszéljük, közösen keressük a megoldást. Bizalommal fordulhat a szüleihez a gyermek. Amit a gyermek megígér, azt betartatjuk vele, illetve, amit szülőként megígértünk, azt törekszünk betartani.”

„Az éves kizárólag az asztalnál történik, ételt nem viszünk be az ágyba! Az utcán nem dobunk el szemetet Napi maximum egy óra tv nézés.”

„Este nem nézhet tv-t sokáig maximum fürdés után fél órát. Éves kizárólag az asztalnál. Köszönés az ismerősöknek, ha találkozunk illetve egyéb illembeli dolgok betartása és a tisztelet.”

A beérkezett példák, tökéletesen megfelelnek az első kutatási kérdésem megválaszolására. Kijelenthetjük, hogy a legtöbb családban fontosnak tartják és törekszenek a napirend kialakítására és annak betartására, illetve arra, hogy az étkezések az asztalnál történjenek. Emellett, ami fontos a folyamatos kommunikáció a szülők és a gyermekek között, illetve a problémák megoldásának a közös megkeresése. A felelősségvállalást sem szabad elfelejteni, illetve, hogy a szülők megteremtsék gyermekeik számára azt a bizonyos biztonságos környezetet.

3.5. A szülők véleménye a gyermekekre kiszabható büntetések használatáról

15. ábra: A büntetés használatának eloszlása

A 15. ábrán azt szeretném szemléltetni, hogy a megkérdezett szülők közül, mennyien vannak, akik adnak büntetést a gyermek számára amennyiben ők a fenti szabályokat nem hajlandóak betartani. Ennél a kérdésnél 84 fő szavazott, amiből 46 fő válaszolt igennel, míg 38 szülő állítja, hogy ők nem büntetik meg gyermekeiket.

Ezt követően megkérdeztem őket, hogy amennyiben büntetnek, azt mi módon teszik, és megkértem őket írjanak rá pár példát. Nagyon pozitív érzés volt, hogy többen is leírták a saját büntetési szokásaikat. 32 válasz érkezett.

5 választ emelnék ki:

„Nálunk a büntetés az, hogy este nem nézhet mesét. Nem minden alkalommal kap büntetést, este megbeszéljük, hogy aznap milyen volt a viselkedése, mit kellett sokszor elmondani, mennyi volt a hiszti és ez alapján eldől, hogy lesz e bünti vagy sem. Ha nincs mesenézés, akkor abban az időben is játék van.”

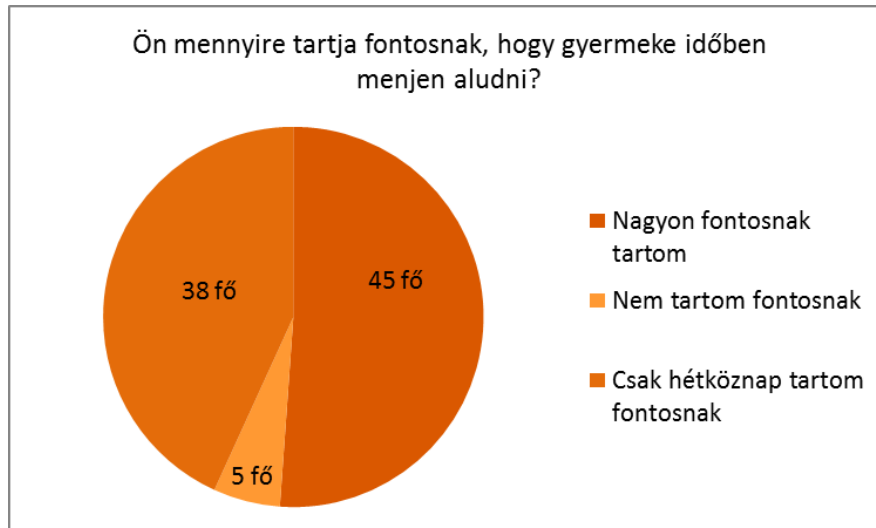
„Ha nem fogad szót, leültetem és elmesélem neki miért nem szabad így viselkednie.”

„Ha már a beszélgetés nem elég, és abból nem érti meg miért nem volt helyes amit csinált, akkor kicsit leültetem hogy gondolkodjon el. Esetlegesen előre le szervezett programot elhalasztom. (Meccs, játszótér, kirándulás)”

„Rácsapok a popsijára. Egy hétig nincs telefon. Nem nézhet tévét.”

„Próbálok úgy megszabni a büntetést, hogy az hatékony legyen. Legtöbbször, ha valami programot, játékot szeretne vagy nasit, akkor elmagyarázom neki, hogy a viselkedése miatt ezt nem érdemli meg!”

3.6. A korai lefekvés fontossága

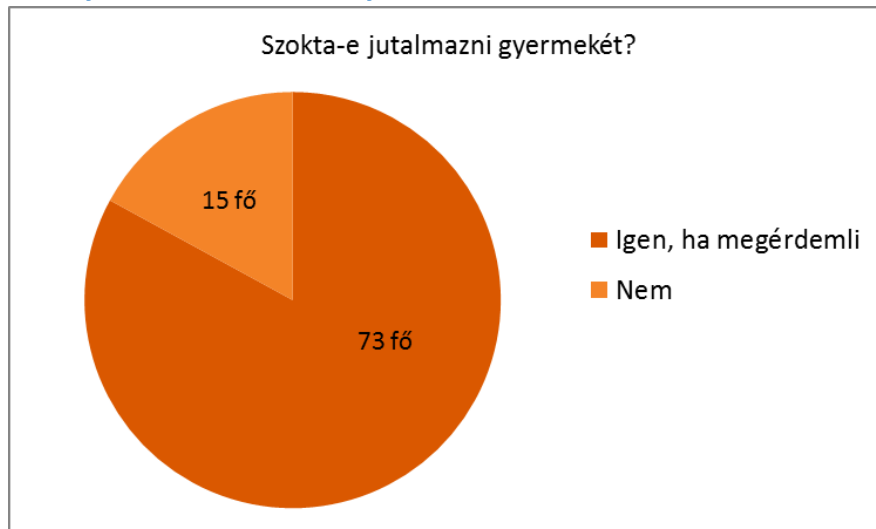

16. ábra: Az alvásidő fontossága

Az alábbi, 16. ábrán azt láthatjuk, hogy a megkérdezettek közül, hányan tartják fontosnak, hogy gyermekük időben menjen aludni. Ehhez a kérdéshez három válaszlehetőséget adtam meg.

Az eredmények azt mutatják, hogy több mint a fele (45 fő) választotta a „Nagyon fontosnak tartom” lehetőséget, míg a válaszadók 43,2 %-a (38 fő) csak hétköznap tartja ezt fontosnak. A maradék 5 fő azt állítja, hogy ők egyáltalán nem tartják fontosnak azt, hogy gyermekük időben menjen el aludni.

3.7. A gyermekek jutalmazásának módjai

17. ábra: A gyermekek jutalmazása

A következő két kérdésem arra irányult, hogy szokták-e és ha igen hogyan történik a gyermek jutalmazása (17. ábra). A 88 válaszadóból 73 fő válaszolta, hogy „Igen, ha megérdemli”, míg a további 15 fő nem szokta jutalmazni abszolút gyermekét.

Arra a kérdésre pedig, hogy akik szoktak, hogyan teszik ezt meg, 54 szülő adott konkrét választ!

5 választ emelnék ki:

„Dicsérettel első sorban. Megcsinálom neki valamelyik kedvenc ételét, vagy elmehetünk játszótérre, ha szeretne, ott maradhat mamánál egy éjszakát.”

„Nem feltétlen tárgyilagos jutalmat kap, hanem inkább közös élmény, kirándulás ahova el szeretne menni és lehetőségünk is adott hozzá!”

„Dicséret, puszi-ölelés, édesség”

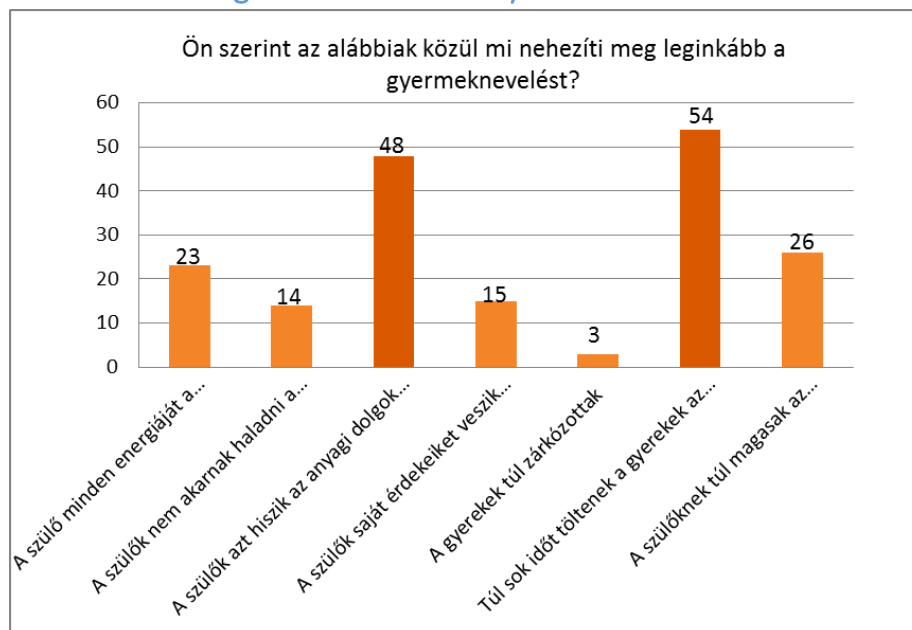
„Attól függ mekkora erőfeszítést jutalmazok. A részvételt a fontos, nem az elért eredmény. A szóbeli megerősítést többször alkalmazom, mint a tárgyi jutalmazást, de ha megígérem, azt be is tartom.”

„Változóan, néha ő kér, vagy van, mikor én találom ki. Mikor milyen szintű az, amiért jutalmazom.”

A következő résznél, azt a kérdést tettem fel a kitöltőknek, hogy Ő szerintük mi nehezíti meg leginkább a gyermeknevelést. Ennek a megválaszolására pedig 7 lehetőséget soroltam fel, amik közül választhattak. Erre a kérdésre 86 válasz érkezett, aminek a 62,8 %-a (54 fő) szerint legnagyobb mértékben az nehezíti meg a gyermeknevelésüket, hogy a gyerekek túl sok időt töltenek az elektronikai eszközökkel, illetve ami még túlnyomó részt ezt befolyásolja az nem más, mint, hogy a szülők azt hiszik az anyagi, dolgok fontosabbak és nem kell több minőségi időt a gyerekekkel tölteni. Erre a részre 55,8 %-uk (48 fő) szavazott. A továbbiakban 26 fő állította, hogy a szülőknek túl magasak az elvárásai a gyerekekkel szemben, míg 23 fő szerint az a baj, hogy minden energiájukat a karrierjükbe fektetik, nem pedig a gyermekeik nevelésébe. Míg az a lehetőség, hogy „a szülők saját érdekeiket veszik előtérbe (elválnak, újrահázasodnak)” 15 szavazatot kapott, addig az, hogy „A szülők nem akarnak haladni a korrallal, a szülők minden mai dologtól el akarják zárni a gyerekeket” 16,3 %-al, 14 főt jelent. Így megtudhattuk, illetve az ábra is jól mutatja, csupán 3 szülő szerint lehet nehezítő körülmény, hogy a gyerekek túlzárkóztak.

3.8. A gyermeknevelést megnehezítő körülmények

18. ábra: A gyermeknevelést nehezítő körülmények

Második kutatási kérdésem megválaszolásához megkértem a szülőket, írják le tapasztalataikat, szerintük mik lehetnek a szülő-gyermek konfliktus leggyakoribb okai (18. ábra). Ennél a pontnál 63 szülő osztotta meg velem a tapasztalatait. Összességében azonosak voltak a válaszok. Volt több vélemény, ami rengetegszer ismétlődött vagy elég gyakori volt.

Az 5 leggyakoribb példát emelném ki itt:

„Az állandó telefonhasználat a mindennapi tevékenységek közben, vagy az ételek megkóstolása.”

„Nem várják meg a szülők, amíg a gyermek a cselekvést befejezi. Nem adnak időt arra, hogy az adott szituációt, játékot befejezze. Nem jelzik előre, hogy ideje befejezni a cselekvést, ebből aztán nagyon könnyen kialakul konfliktus.”

„Öltözködés, fogmosás, fürdés, körülbelül minden napi rutinhoz tartozó "kötelező" dolog.”

„Az öltözködés kezdetekben az legtöbbször előforduló, mikor már a saját akaratát szeretné érvényesíteni! Ezen kívül, ha valamilyen általa kedvelt játék folyamatot megszakítunk, és nem folytathatja. Ilyen például a játszó tér!”

„Tapasztalatom szerint, a korlátozott erőforrások mikor bemegyünk egy boltba és a gyerek el kezd hisztizni egy játékért, de mi nem feltétlen tehetjük meg anyagilag, hogy megvegyük ha nincs rá szükség. Ha kikapcsolom, a tv-t vagy nem engedem, hogy lefekvés előtt csokit egyen. A délutáni alvást sem szereti, ott mindig sírás van, de aztán végül elalszik, mert szüksége van rá.”

3.9. A szülő-gyermek konfliktus okai, megoldásának módjai

19. ábra: Konfliktuskezelés módszerei

Továbbiakban szerettem volna felmérni, hogy a mai szülők hogyan oldják ezeket a konfliktusokat meg. Ennél a kérdésnél 5 lehetőség közül tudtak egyet kiválasztani a szülők, azt, amelyikről úgy gondolták igaz rájuk. A 19. ábrán jól látható, hogy erre a kérdésre érkezett 87 szavazatból 68 fő (78,2 %) a „Megvárom, míg megnyugszik, aztán megbeszéljük.”

lehetőségre szavazott, míg 7 fő pedig azt választotta, hogy „Beküldöm a szobájába”. Arra, hogy „Kiabálok.” 6 fő szavazott, míg 4 szülő azt állítja, hogy sehogya, inkább megpróbálják ezeket a helyzeteket elkerülni. A további 2 szavazó pedig büntetéssel próbálja megoldani a konfliktusait gyermekével. Ezen értékek alapján a harmadik kutatási kérdésem is megválaszolásra került, miszerint „Milyen módszereket alkalmaznak, ezeknek a konfliktusoknak a megoldására?”. Pozitív hatást gyakorol, hogy a szülők többsége kommunikációval próbálja ezeket a helyzeteket megoldani, viszont sajnálom és egyáltalán nem értek egyet azzal, hogy vannak még mindig, akik azt gondolják, hogy kiabálással meg lehet oldani a felmerülő problémákat, vagy, hogy ezeknek a helyzeteknek az elkerülése is lehet megoldás... Véleményem szerint minden szülőnek az összes lehetőséget meg kellene próbálnia sorba, és csak végső esetben fordulni a kiabáláshoz.

4. Gyermeknevelési hibák

Mindezek után a legutolsó kérésem az volt a szülők felé, hogy írjanak pár nevelési hibát, amikről ők úgy gondolják „Én biztosan nem nevelném így a gyermekemet!” Végül 61 fő írta le ezzel kapcsolatban a véleményét. Nagyon érdekes válaszok születtek, ezek közül szeretnék is kiemelni párat:

„Nem vásárolnék csak azért édességet, hogy abba hagyja a hisztit, sírást. Nem vennék több és drágább ajándékokat azért, hogy jobban szeressen, mint más családtagot. Elfogadják társai nem vennék márkásabb ruhákat.”

„Ha hisztizik nem szabad kiabálni vele. Fontos, hogy nyugodtak maradjunk és segítsük kezelni az indulatait, hiszen ő még pici, nem tudja egyedül kezelni.”

„Nem adnék a gyermekem kezébe telefont, anélkül, hogy korlátoznám a használatát. Sosem vádolnám azzal, hogy miatta ment tönkre a kapcsolat az apjával.”

„Fizikai, verbális bántalmazás. Tv, telefon a kézbe csak hogy maradjon csendben.”

„Soha nem hasonlítgatnám másik gyerekhez. Nem ütném meg, hiszen engem is megütöttek mikor gyerek voltam.”

„A gyermeket okolni mindenért, különbséget tenni a gyermekek között és egyiket jobban szeretni, mint a másikat. Ha elhangoznak, hogy "Te ezt úgysem tudod megcsinálni! Olyan vagy, mint apád! Hagyjál most, menj játszani!"

Ezennel az utolsó kutatási kérdésemre is, sikerült elegendő választ gyűjtenem a következtetések levonásához. Látható, hogy minden szülőnek vannak elképzelései mik azok a hibák, amiket nem szeretne elkövetni saját gyermeke nevelése közben.

4.Összegzés:

Szakedolgozatomban azt a célt tűztem ki magamnak, hogy minél több laikus elképzelést, vélekedést ismerjek meg és megvizsgáljam a különböző gyermeknevelési szokásokat. A szakirodalom bemutatásával megismerhettem a világ különböző részeinek, érdekes és elgondolkodtató gyermeknevelési elképzelését, formáját. Utána jártam, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos laikus felfogások, hogyan változtak meg a szülők társadalmi-gazdasági státusza szerint. Összehasonlítottam, hogy ezek a felfogások mennyiben különböznek városban, illetve a vidéki területeken. Mindezek után megpróbáltam összeszedni és elemezni a különböző szülői nevelési stílusokat.

A mai világban nem hagyhattam szó nélkül, a közösségi média szerepét sem, a laikus gondolatok terjedésében. Végül nagyon fontosnak tartottam kiemelni Ranschburg Jenő által felállított egyedülálló nevelési stílust. Gondolatai és megoldásai folyamatosan fokozták az érdeklődésemet a téma iránt. Dolgozatom második felében primer kutatásként a kérdőíves módszert választottam, majd mutattam be. A kapott eredményeket kielemeztem, ezzel válaszoltam meg az általam megfogalmazott 4 kutatási kérdést.

A vizsgálati eredményeket kielemezve a következőkre jutottam: A szülők többsége törekszik a gyermekei és az egész család számára kialakítani egy megfelelő és állandó napirendet. Emellett fontosnak tartják, hogy a gyerekek az asztalnál egyenek, ne fogyasszanak túl sok édességet. Néhányuk törekszik az elektronikai eszközök előtt eltöltött időt korlátozni, még akkor is, ha ez konfliktushoz vezethet. Illetve többen próbálják a gyermekeiket ösztönözni a különböző illembeli dolgok gyakorlására, mint például a köszönés, a tisztelet megadása. Úgy gondolom annak, hogy sok szülő nem tudta határozottan kijelenteni, hogy következetes-e a nevelése vagy sem, az lehet az oka, hogy sok hasonló helyzetben két különböző választ adnak a gyermekeknek. Erre mindenképp érdemes jobban odafigyelni, mert a gyerekekben is könnyebben kialakul a szabálytudatuk, ha folyamatosan egy féle választ kapnak bizonyos dolgokra. Fontos lenne, hogy amit egyik nap nem engednek meg a szülők, arra egy következő alkalommal is nemleges választ adjanak számukra. Érdekes eredményt kaptam arról, hogy mit tartanak a szülők a leggyakoribbnak a szülő-gyermek között kialakuló konfliktusban. Saját példáik alapján arra engednek következtetni, hogy a megfelelő kommunikáció hiánya az első nagy probléma, illetve több apróbb tényező is befolyásolja a konfliktus kialakulását. Ilyen például az öltözködés vagy étkezés, mikor a gyerekek már szeretnék érvényesíteni saját akaratukat. Ide sorolhatjuk még a szülők türelmetlenségét is a gyerekeikkel szemben.

A következő nagy kérdés, hogy a szülők ezeket a konfliktusokat hogyan oldják meg. Az eredmények azt mutatták, hogy a többség megvárja, míg a gyermek megnyugszik és megpróbálja megbeszélni az adott szituációt, de sajnos még mindig előfordul kiabálás és esetlegesen fizikai bántalmazás is a családon belül. Igaz, hisz a szakirodalom is leírta, hogy régen ezek teljesen elfogadott módszerek voltak bizonyos helyeken. Én azt gondolom mostanra már sokkal inkább a modernebb és célravezetőbb, következetes módszerekre kellene támaszkodniuk a szülőknek. Egy óvodás korú gyermeknél úgy gondolom, sokkal inkább célravezetőbb először a kommunikáció, mikor elmagyarázzák neki, hogy amit tett az miért nem jó, minthogy megbüntessék. Vannak persze páran, akik konfliktuskerülők, de ezzel nem oldódik meg valójában a probléma, csak pillanatnyilag nem vesznek róla tudomást, ami később még egy másik problémához, konfliktushoz is vezethet. Amikor szülővé válik valaki, mindenkiben kialakul egy kép, hogy miként és hogyan szeretné, illetve nem szeretné nevelni a gyermekét. Ez adódhat egy saját rossz tapasztalatból, gyerekkori traumából, vagy akár csak egy, az ismeretségi körben látott szituációból is. A legtöbbször előforduló hiba a válaszok alapján, hogy a szülők a gyermekre vetítik ki a saját kapcsolatukban felmerülő problémákat, vagy elkezdik gyermekeiket másokéhoz hasonlítani. Sok szülő azt hiszi, hogy úgy tudja kivívni gyermeke szeretetét, ha ad neki valamit, vagy épp annak hiányát próbálják kompenzálni az anyagiakkal. Természetesen az ember mindent meg szeretne adni a gyermekének, még azt is, amit esetleg neki régen a szülei nem tudtak. Fontos lenne azonban az egészséges egyensúlyt és a következetességet itt is fenntartani. Nem szabad a gyermeket túlféltetni sem. Mivel minden gyermek más és más ezért nem lehet megfogalmazni egy adott nevelési stílust, ami mindenkinél sikeres. A szülőnek ismernie kell magát, illetve saját gyermekét.

A gyermek általában a saját szüleit tükrözi vissza viselkedésében. Amennyiben a szülő kiegyensúlyozott és szeretettel ez a gyermekre is kihat. A legjobb az lenne, ha minden szülő meg tudná találni az aranyközép utat a gyermeknevelésben. Kell hagyni a gyermeket, hogy saját maga tapasztaljon meg dolgokat, önállósodjon, de mindeközben ismerje a határait, illetve a szabályokat. A gyermeknevelés minden család életét próbára teszi, vannak könnyebb és rosszabb napok, de az idő a legtöbb emléket megszépíti.

5.Szakirodalmi áttekintés:

1. A család: a család szerkezete, szerepek; az anya-gyerek kapcsolat ; a hospitalizáció és a leválás; nevelési stílus a családban; működési zavarok a családban - In: Hoffmann Gertrud:Lélektani alapismeretek (1998)
2. Cserné, dr. Adermann Gizella: Önbeteljesítő jóslatok az iskolában és a családban, Edenscript Kft. Pécs 2006.
3. Danis Ildikó et al. (2011). A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. Biztos Kezdet Kötetek I. Budapest.
4. DOMONKOS, T. (2012). Magyar fiatalok és a demográfiai átmenet. In: Székely Levente (szerk) Magyar Ifjúság Tanulmánykötet 2012, 2013 Kutatópont, Budapest, 9-37. oldal.
5. Dr. Bagdy Emőke-(1977): Családi szocializáció és személyiségzavarok.-Tankönyvkiadó.- Budapest
6. Dr. Gordon Neufeld és Dr.Máté Gábor- (2014): A család ereje.- Libri Kiadó.- Budapest.
7. Eigner Bernadett: Játékterápia, Budapest, Móra kiadó, 2022
8. Gopnik et al. (1999): A tudós a bölcsőben: Agyak és a gyermekek tanulása Kendall & Wortley (2007) Alternatives To Physical Discipline Of Children (Alternatívák a gyermekek fizikai fegyelmezéséhez)
9. Ismeretek a családról, Alcím: családi életre készüléshöz, konfliktusfeloldáshoz gyakorlatias módszerek serdülőknek, családi életre neveléshez pedagógusoknak és szülőknek 7-10. évfolyamra; [családpedagógiai módszertan serdülőknek] Budapest: A Családi Nevelésért Alapítvány, 2009. 104p.
10. Jesper Juul-(2011): A működő család.-Park Könyvkiadó.-Budapest.
11. Kádár Annamária – Mesepszichológia- Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban (Kulcslyuk 2013)
12. Mwalongo JK et al (2020) Children's households chores: Advances in Social Work 2020 21:1 pp13-30.
13. Ogechi Ukaegbu et al A review on African traditional childrearing practices Pediatrics International 2019 62:5 pp 553-564
14. Ranschburg Jenő: A család. Budapest: Edge 2000, 2006nevelés, 451p.
15. Ranschburg Jenő: Szülők könyve – Életmű VIII. 2014. Budapest. Saxum kiadó.
16. SOLYMOSI, K. (2004). A családi szocializáció jellemzői. In: N. Kollár, K. és Szabó, É. (szerk.) Pszichológia Pedagógusoknak, Osiris Kiadó, Budapest, 74-94. oldal
17. Swanson-Kauffman et al (2018). "Exploring Parental Beliefs About Child Rearing Across Three Generations" Frontiers in Psychology:9 (873):1-15

18. Szövetségben- Tanulmányok a család és az intézményes nevelés kapcsolatáról (Podráczky Judit, Hegedűs Judit) 2011, 160p
19. VAJDA, Zs. (2005). Felnevelés: Az elsődleges környezet. In: Vajda, Zs. és Kósa, É. (szerk.) Neveléslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 147-178. oldal
20. Vargáné Nagy Anikó (2016). Nemzetközi tapasztalatok a koragyermekkoriban - konferencia-beszámoló In: Vargáné Nagy Anikó (szerk.): Családi nevelés (pp. 7 – 20). Debrecen: Didakt Kft. (pp. 7 – 20).
21. Vekerdy Tamás (2011): *Érzelmi biztonság, mit kell(ene) tudnunk a gyerekekről és magunkról?*. Budapest, Kulcslyuk
22. Vekerdy Tamás – Jól szeretni-Tudod-e, milyen a gyereked? (Kulcslyuk 2013)

Elektronikus irodalomjegyzék:

23. Dinn and Sugar (2017). A Cross-Cultural and Within-Culture Comparison of Child-Rearing Practices and Their Correlates, Turkish Journal of Psychology, June 2017, 32 (79), 111–114

https://www.researchgate.net/publication/317491575_A_Cross-Cultural_and_Within-Culture_Comparison_of_Child-Rearing_Practices_and_Their_Correlates
24. Merrick T. et al. (2018) Developmental effects of childhood household adversity, transitions, and relationship quality on adult outcomes of socioeconomic status: Effects of substantiated child maltreatment,

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213418300577>

(elolvasva: 2023.01.10.)
25. TRINGER, L. (2011). A család, mint a szocializáció elsődleges műhelye, Elhangzott a Magyar Bioetikai Társaság 21. nemzetközi konferenciáján, Budapest elérhetőség: http://www.hrb.hu/2011/mbsz/3_4/TRINGER_Laszlo_A_csalad_mint_a_szocializacio.pdf

(elolvasva: 2022.11.15.)
26. TRINGER, L. (2011). A család szerepe a lelki egészség megőrzésében és helyreállításában, elérhetőség: <http://www.magypaxromana.hu/kiadvanyok/csalad/tringer.htm> (elolvasva:2022. 11.15.)

Melléklet:

Nyilatkozat

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: BERTÓK LILI SZABELL
A Hallgató Neptun kódja: A7H9R3
A dolgozat címe: konkurálási pályázatok felhívásai a gyümölcsvesztés -
szőlőre vonatkozóan a szőlőszőlőkészítés során
A megjelenés éve: 2020
A konzulens tanszék neve: GYÜMÖLCSVESZTESÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozással valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2020 év 05 hó 08 nap

3/1

Hallgató aláírása

¹A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

²A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Bertók Lili Izabel (hallgató Neptun azonosítója: AJ498J) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2023. év május hó 8. nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

Vizsgálat során alkalmazott kérdőív

Tisztelt Válaszadó!

Bertók Lili Izabell vagyok, a MATE Kaposvári Campus Neveléstudományi Intézetének Óvodapedagógia szakos végzős hallgatója. Szakdolgozatomban a laikus gyermeknevelési szokásokat vizsgálom.

Kérem, hogy amennyiben legalább az egyik gyermeke már óvodás, hogy kérdőívem kitöltésével támogassa a szakdolgozatom sikeres elkészítését!

A kérdőív kitöltése teljesen anonim és önkéntes, az adatokat kizárólag a vizsgálatomhoz használom fel.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével segíti munkámat!

1. Az Ön neme:*

- Nő
- Férfi

2. Az Ön életkora*

Saját válasz

3. Milyen típusú településen lakik?*

- Főváros
- Vármegyei jogú város
- Község
- Falu
- Egyéb

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?*

- 8 általánosnál kevesebb
- 8 általános
- Szakmunkásképző vagy szakiskola
- Érettségi
- Felsőfokú szakma (nem diplomás)
- Főiskola vagy egyetem

5. Mi jelenleg az Ön családi állapota? *

- Házass, házastársával és gyermekével együtt él
- Házass, de egyedül él gyermekével
- Élettársi kapcsolatban él
- Elvált, egyedül él gyermekével
- Elvált, új kapcsolatban él
- Özvegy, egyedül él

6. Hány saját gyermeke született?*

- 1
- 2
- 3
- 3-nál több

7. Hány gyermeket nevel a saját háztartásában?*

- egyet sem
- 1
- 2
- 3
- 3-nál többet

8. Ön hány éves volt első gyermeke születésekor?*

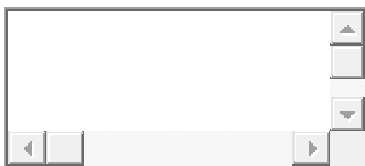
- 18 év alatti
- 18-20 év között
- 20-30 év között
- 30-40 év között
- 40-50 év között
- 50 év felett

9. Ön következetes szülőnek tartja magát?

- Igen
- Nem
- Nem mindig

10. Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt, kérem, írjon pár példát rá!

Saját válasz

11. Melyik gyermeknevelési szemlélet áll Önhöz a legközelebb?

- A felnőtt felsőbbrendű a gyermeknél.
A gyermek szempontja előrébb való, mint a felnőtté.
- Nem kell a nevelést túl bonyolítani. Hagyni kell kibontakozni, nem szabad korlátozni.
- A gyerekeknek joga van a véleményét kinyilvánítani. A szülő meggyőzéssel, tanáccsal nevel.

12. Ön mennyi időt tölt aktívan gyermekeivel heti szinten?

- 2-3 óra
- 4-8 óra
- Több mint 8 óra

13. Milyen sűrűn szoktak közös programokat csinálni gyermekeivel?

- Napi rendszerességgel
- Heti 1-2 alkalom
- Heti 3-4 alkalom
- Havi 2-3 alkalom

14. Ön engedékeny szülőnek tartja magát?

- Igen
- Nem
- Nem mindig

15. Ön fontosnak tartja a szabályokat a gyermeknevelésben?

- Igen
- Nem

16. Amennyiben az előző kérdésnél igennel válaszolt, kérem fogalmazzon meg 3 alapvető szabályt, amit Ön fontosnak talál és alkalmazott is a gyermeke nevelésében!

Saját válasz

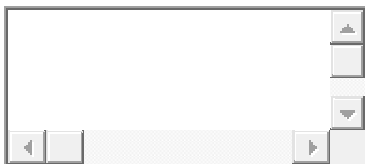
17. Amennyiben az Ön gyermeke nem tartja be ezeket a szabályokat, kap büntetést?

Igen

Nem

18. Az előző kérdésre amennyiben válasza igen volt, kérem, írja le, hogy milyen büntetést alkalmaz!

Saját válasz

19. Ön mennyire tartja fontosnak, hogy gyermeke időben menjen aludni?

- Nagyon fontosnak tartom
- Nem tartom fontosnak
- Csak hétköznap tartom fontosnak

20. Szokta-e jutalmazni gyermekét?

- Igen, ha megérdemli
- Nem

21. Amennyiben szokta, kérem írja le milyen jutalmazási formákat alkalmaz!

Saját válasz

22. Ön szerint az alábbiak közül mi nehezíti meg leginkább a gyermeknevelést?

- A szülő minden energiáját a karrierjébe fekteti, nem pedig a szülői feladatokba
- A szülők nem akarnak haladni a korrall, minden mai dologtól el akarják zárni a gyerekeket
- A szülők azt hiszik az anyagi dolgok a legfontosabbak, nem kell minőségi időt eltölteni együtt
- A szülők saját érdekeiket veszik előtérbe (elválnak, újraraházasodnak)
- A gyerekek túl zárkóztak
- Túl sok időt töltenek a gyerekek az elektronikai eszközökkel
- A szülőknek túl magasak az elvárásaik a gyermekeikkel szemben

23. Tapasztalata szerint mik a szülő-gyermek konfliktus leggyakoribb okai?

pl (öltözködés, étkezés)

24. n hogy oldja meg a konfliktusokat?

- Kiabálok
- Megbüntetem
- Beküldöm a szobájába
- Megvárom míg megnyugszik, aztán megbeszéljük
- Sehogy, inkább megpróbálom elkerülni a helyzetet

Írjon pár nevelési hibát, amiről úgy gondolja: "Én biztosan nem nevelném így a gyermekeimet!"